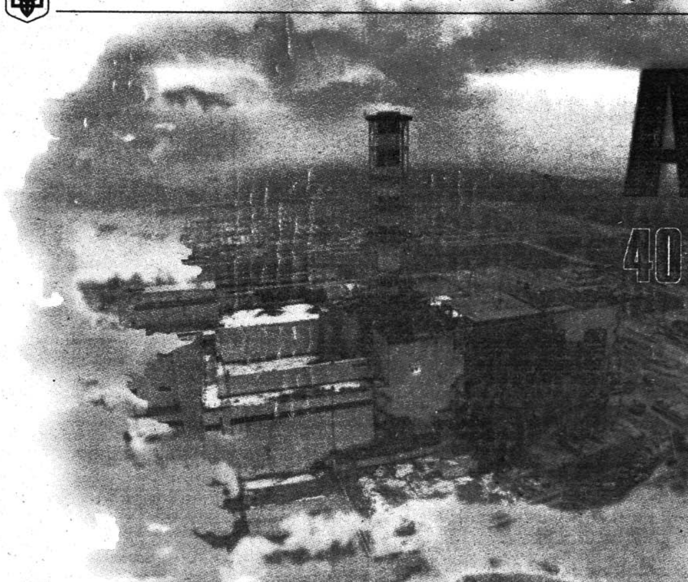
Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 50 (1300) ♦ Субота, 16 березня 1996 року ♦ Ціна договірна

АВАРІЯ:
40 днів до і 10 років після

До 26 КВІТНЯ залишилося 40 днів. Минатиме 10 років від дня чорнобильської катастрофи. Життя поділилося на «до» неї і «після». З наближенням цієї трагічної дати смак гіркоти, на жаль, не минув. А навпаки, ми всі відчуваємо його. І від того, що призвичаїлися до згубного впливу мирного атома, і до того, що йдуть з життя молоді ще зовсім, але виснажені радіонуклідами люди, що смертність перевищує народжуваність, до того, що слова підтримки переселенцям так і залишилися для багатьох з них тільки словами...

40 днів. 10 років... Сумний їх підсумок. Матеріали про трагедію для живих **читайте на 8—9 сторінках.**

На знімках: АЕС після аварії. Знімок з архіву спеціального фотокореспондента Укрінформу Володимира РЕПІКА. **Переселення почалося.** Знімок з архіву спеціального фотокореспондента «Голосу України» Олександра КЛИМЕНКА.

Де тонко, там і рветься

Комісія з питань ядерної політики та ядерної безпеки на своєму засіданні розглянула фінансово-економічне становище підприємств ядерної енергетики. За підсумками обговорення комісія Верховної Ради направила листа до Кабінету міністрів.

У ньому, зокрема, сказано: «Атомна енергетика, яка має 25 відсотків загальної енергогенеруючої потужності, сьогодні виробляє понад 45 відсотків загального обсягу електроенергії в Україні. Саме ця галузь електроенергетики в піковий зимовий період стала підвалиною збереження енергосистеми держави.

(Закінчення на 2-й стор.).

НЕЗРИМИЙ ВОРОГ НЕ ПОВИНЕН СТАТИ СОЮЗНИКОМ ВЕЛИКОЇ ВОДИ

Знак біди: повінь

Яка повінь очікується у Чорнобильській зоні? Чи не спричинить вона радіаційної небезпеки? Про це йшлося на засіданні оперативної групи постійної урядової комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій у штабі Цивільної оборони України. Голова повеневої комісії у Чорнобильській зоні М. Степаненко запевнив, що ситуація на річці Прип'ять перебуває під контролем. Обстежено заплаву річки, водоохоронні споруди на ЧАЕС. Українським науково-дослідним гідрометеорологічним інститутом Держкомгідромету України та Інститутом кібернетики НАН України розроблено прогнозну оцінку радіоактивного забруднення Дніпровської водяної системи на період весняної повені. Згідно з прогнозом, пік повені очікується на третю декаду квітня — першу декаду травня. Найвірогідніші витрати води поблизу Чорнобиля досягатимуть 2150 $м^3$/с.

(Закінчення на 2-й стор.)

Читайте в суботньому випуску:

4-5 стор. *Події, факти і коментарі*
6 стор. *Княгиня Ольга прийде*
10 стор. *Микола Бурачек. Фрагменти життя*
11 стор. *А діти за що страждають?*
16 стор. *Поневіряння в пошуках справедливості*

Олександр МОРОЗ: «ПАРЛАМЕНТОВІ ВДАСТЬСЯ ПРИЙНЯТИ ДЕМОКРАТИЧНУ КОНСТИТУЦІЮ»

У проекті Конституції України, який схвалено і передано Конституційною комісією на розгляд Верховній Раді, найслабшою ланкою є розділ про органи місцевого самоврядування. Це підкреслив на зустрічі з керівниками Білоцерківської міської Ради Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Він здійснює робочу поїздку до Білої Церкви. Основна її мета — з'ясування ситуації з організацією виробництва власної сільськогосподарської техніки. Я не проти сильної виконавчої влади, зазначив далі Олександр Мороз, але такою вона має бути при сильній законодавчій владі. Незважаючи на ряд проблем, які закладені у проекті Основного Закону України, Голова Верховної Ради висловив упевненість, що парламентові вдасться прийняти демократичну Конституцію, яка дасть змогу формувати владу з допомогою народу. Олександр Мороз висловився також проти винесення Конституції України на всенародний референдум. Таку позицію він аргументував тим, що це може стати загрозою для суспільства. Нема гарантії, наголосив він, що даний проект отримає підтримку у різних регіонах країни.

Міжпарламентські зв'язки і економічне співробітництво

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Російської Федерації в Україні Леонідом Смоляковим.

Посол вручив Олександру Морозу листа від Голови Державної Думи Росії Геннадія Селезньова з подякою за дружній прийом в Україні делегації російського парламенту і запрошенням відвідати Російську Федерацію з офіційним візитом у зручний час.

Російський дипломат передав Голові Верховної Ради України також листа від голови Ради Федерації Федеральних зборів РФ Єгора Строєва із словами подяки за поздоровлення з нагоди його вступу на високу посаду, а також прийняття Росії до Ради Європи.

(Закінчення на 2-й стор.).

У номер

Міжпарламентські зв'язки і економічне співробітництво

(Початок на 1-й стор.).

Під час бесіди глави українського парламенту з послом Росії були обговорені питання розвитку міжпарламентських зв'язків, економічного співробітництва між Україною і Росією, узгодження дій на міжнародному рівні.

Л.Смоляков підкреслив, що законодавці Росії надають російсько-українському парламентському діалогу першочергового значення і розглядають його як невід'ємний фактор рівноправних державних відносин, прагнення народів обох країн до добросусідства і дружби.

О.Мороз поінформував співрозмовника про хід роботи над проектом нової Конституції України, формуванням Державного бюджету на 1996 рік, про законопроекти, які знаходяться на розгляді в українському парламенті. Було також зазначено, що ініціатива про проведення у Києві міжнародної наради з питань безпеки і співробітництва для Європи XXI століття була високо оцінена парламентською делегацією Бельгії, яка днями перебувала в Україні з офіційним візитом.

Прес-служба Верховної Ради України.

Треба працювати активніше

Шляхи подальшого розвитку торговельно-економічного співробітництва були обговорені сьогодні під час зустрічі Прем'єр-міністра України Євгена Марчука та державного міністра, міністра праці і соціального захисту Румунії Дана Мірчу Попеску. Зустріч проходила за закритими дверима.

Як стало відомо кореспонденту Укрінформу, Євген Марчук наголосив, що стосунки між Румунією та Україною повинні розвиватися активніше, розширюватися в усіх сферах економіки та культури.

Головне і позачергове

Починається найвідповідальніший етап у підготовці до прийняття нової Конституції України, сказав Президент України Леонід Кучма на зустрічі з членом Федерального суду Сполучених Штатів Америки Богданом Футеєм, яка відбулася 14 березня у Києві, — повідомляє Укрінформ. Леонід Кучма торкнувся проблеми прийняття нової Конституції і висловив припущення, що Основний Закон, з огляду на розмежування сил у парламенті, очевидно, доведеться приймати шляхом референдуму. Прийняття Конституції Президент назвав найголовнішим і позачерговим.

У зустрічі, що відбулася з ініціативи Президента, були порушені й інші проблеми.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про деякі питання валютного регулювання та оподаткування суб'єктів експериментальної економічної зони «Сиваш»

1. Встановити, що сировина, матеріали, устаткування та обладнання (крім підакцизних товарів), які ввозяться в Україну для потреб власного виробництва суб'єктами експериментальної економічної зони «Сиваш», не підлягають обкладанню ввізним митом та податком на добавлену вартість.

2. Сума податку на прибуток, нарахована відповідно до законодавства підприємствами-суб'єктами експериментальної економічної зони «Сиваш», зменшується на 50 відсотків у разі використання суми, на яку зменшується податок на прибуток, на реалізацію інвестиційних проектів у межах цієї зони.

3. Надходження в іноземній валюті на користь суб'єктів експериментальної економічної зони «Сиваш» не підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку у разі використання вивільнених валютних коштів на потреби розвитку цієї зони.

4. Суб'єктами експериментальної економічної зони «Сиваш» є зареєстровані згідно з чинним законодавством на території експериментальної економічної зони «Сиваш» суб'єкти підприємницької діяльності, які реалізують інвестиційні проекти, затверджені Кабінетом Міністрів України, у межах цієї зони під час проведення локального економічного експерименту.

Президент України Л. КУЧМА.

м.Київ, 23 лютого 1996 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про деякі питання валютного регулювання та оподаткування суб'єктів експериментальної економічної зони «Сиваш»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про деякі питання валютного регулювання та оподаткування суб'єктів експериментальної економічної зони «Сиваш» з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

у місячний термін внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін і доповнень до Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», передбачивши у ньому порядок створення і функціонування експериментальних економічних зон та порядок здійснення контролю за цільовим використанням коштів (у тому числі валютних), які внаслідок надання пільг щодо оподаткування залишаються у розпорядженні суб'єктів цих зон;

до 1 травня 1997 року подати до Верховної Ради України інформацію про наслідки проведення економічного експерименту в експериментальній економічній зоні «Сиваш».

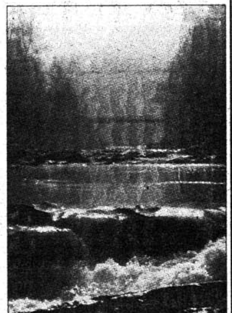
Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м.Київ, 23 лютого 1996 року.

Знак біди: повінь

Незримий ворог не повинен стати союзником великої води

(Початок на 1-й стор.)

Що означають цифри прогнозу? Коментар заступника директора Українського НДІ гідрометеорології Олега ВОЙЦЕХОВИЧА:

— Після аварії на ЧАЕС основне радіоактивне забруднення сталося на території ближньої зони ЧАЕС у заплаві річки Прип'ять. Тут зосереджено 40—50 тис. кюрі (Кі) стронцію-90 та приблизно 70 тис. Кі радіоцезію. Щоб запобігти змиванню радіоактивності повеневими водами, ще 1988 року в зоні розпочалися водоохоронні заходи. Найзабрудненішу територію закриває дамба, збудована 1993 року на лівому березі Прип'яті. Під час повені, що очікується, ця дамба не може бути зруйнована. Проте на правому березі річки ще не завершено будівництво водоохоронних об'єктів, і нижчі поверхи заплави, де зосереджено 1500—1600 Кі стронцію-90, можуть щорічно затоплюватися під час весняних повеней та дощових паводків і зумовлювати змивання радіоактивності до Київського водосховища та вниз по Дніпру. Це і викликає тривогу.

Початок істотного підняття рівня води на Прип'яті передбачається в першій декаді квітня. Складність ситуації полягає насамперед у тім, що досі тривають морози. Очевидно, пік повені зміститься приблизно на тиждень від прогнозу. Тому розроблено два ймовірні сценарії. Сьогодні рівень забруднення води поблизу Києва—Вишгорода становить 5—6 пКі на літр. За першим, найвірогіднішим сценарієм, під час підняття води концентрація стронцію не перевищить 20 пКі/л. Ця цифра досягає рівня контрольної концентрації стронцію, встановленого Міністерством охорони здоров'я України для забору води столицею, але не перевищує його.

Однак якщо настане швидке потепління, повінь може бути стрімкіша. Тому й було розроблено другий, «найгірший» сценарій (його вірогідність оцінюється в 10%). За ним, максимальне забруднення стронцієм прип'ятевих вод поблизу Чорнобиля може досягти 70—100 пКі/л, дніпрових поблизу Києва — 30 пКі/л, що перевищить контрольні концентрації приблизно в 1,5 раза.

Чи є небезпека в цих цифрах?

За міжнародними та чинними в Україні нормами радіаційної безпеки, тимчасовий допустимий рівень (ТДР) вмісту стронцію в питній воді становить 100 пКі/л, тобто навіть за найгіршої ситуації, що прогнозується, ТДР не буде перевищено.

Може ускладнити ситуацію крига на річці Прип'ять, товщина якої досягає 1,2 м. Коли крига скресне, ймовірно, що будуть затори річці. Тому на Прип'яті перебуває криголам, який у разі небезпеки очищатиме русло річки.

Можна зробити висновок, що навіть за «найгіршим» сценарієм ситуація не спричинить особливої загрози з точки зору радіаційної безпеки, але вона свідчить про те, що в зоні перебуває джерело забруднення, і потрібно продовжувати роботи для його подальшої мінімізації.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи розглянула пропозиції Фонду державного майна України щодо деяких положень Закону «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі». Вказані пропозиції передбачають вилучення із остаточної редакції даного Закону норм, що мають зворотню силу стосовно прийнятих державними органами рішень в процесі приватизації, порушуючи тим самим майнові права суб'єктів підприємницької діяльності, які приймали участь у приватизації. Народні депутати підтримали пропозицію Президента України про доопрацювання Закону «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» із залученням представників від Президента України та Кабінету Міністрів України.

Розглянуто поданий Кабінетом Міністрів проект закону про посилення боротьби з терористичними проявами та іншими небезпечними злочинами. В ньому пропонується внести в Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України деякі зміни і доповнення з метою удосконалення практики боротьби з терористичними проявами та іншими небезпечними злочинами. Парламентарії вважають, що даний проект містить багато серйозних недоліків і не повністю узгоджується з діючими нормами Кримінального кодексу України. У зв'язку з цим члени комісії рекомендували Кабінету Міністрів України відкликати його для доопрацювання.

Обговоривши поданий у порядку законодавчої ініціативи народним депутатом України О.Лавриновичем проект закону про внесення змін і доповнень до статті 73 Кодексу законів про працю України, народні обранці, з врахуванням внесених зауважень і пропозицій, рекомендували його до розгляду Верховною Радою України. Даний законопроект стосується певної зміни переліку святкових днів в Україні.

Крім того, розглянуто доопрацьований проект закону про внесення змін і доповнень до Цивільного кодексу України, розробленого Інститутом законодавства Верховної Ради України. Комісія схвалила його і внесла на розгляд Верховної Ради України.

Комісія з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією розглянула поданий Кабінетом Міністрів проект закону «Про посилення боротьби з терористичними проявами та іншими небезпечними злочинами».

Проаналізувавши цей законопроект, члени комісії дійшли висновку, що він містить деякі принципові концептуальні та юридичні недоліки й тому потребує суттєвої переробки. Його прийняття у запропонованому вигляді не дасть позитивного ефекту в боротьбі з терористичними проявами, а навпаки, створить чимало проблем правового характеру у застосуванні кримінального закону.

Ухвалено запропонувати Президії Верховної Ради повернути зазначений проект Кабінету Міністрів для доопрацювання.

Комісія з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства проаналізувала поданий Кабінетом Міністрів ряд законопроектів. А саме про курорти й про визнання такими, що втратили чинність деякі законодавчі акти з питань примусового лікування і трудового перевиховання хворих на наркоманію. Ухвалено рекомендувати Президії Верховної Ради винести їх на розгляд сесії.

Розглянуто й проект закону про радіаційний захист людини. Зауваження і пропозиції, які було висловлено під час його обговорення направлено в Комісію з питань чорнобильської катастрофи і з питань ядерної політики та ядерної безпеки для їх врахування при доопрацюванні цього законопроекту.

Комісія з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів обговорила питання, пов'язані з вдосконаленням законотворчого процесу. Зокрема, розглядалися пропозиції Секретаріату та Управління справами Верховної Ради щодо першочергових заходів по вдосконаленню системи правової інформатизації в Україні. Члени комісії схвалили Концепцію системи правової інформації, яка охоплює нормативні акти Верховної Ради, Президента України, Кабінету Міністрів, міністерств і відомств. Наявне програмно-технічне забезпечення Центру комп'ютеризованих інформаційних систем Верховної Ради передбачає можливість обміну правовими текстами та базами даних з іншими державами, дозволяє Україні брати участь у програмі створення Міжнародної системи інформації.

Розглянуто також звернення депутатської групи «Державність» стосовно нехтування вимог Регламенту, випадків неетичної поведінки окремих народних депутатів на пленарних засіданнях, фактів недостовірності результатів голосування шляхом використання двох і більше карток тощо. Члени комісії вирішили запропонувати Секретаріату та Управлінню справами Верховної Ради внести пропозиції, які сприяли б об'єктивному обліку участі народних депутатів в роботі сесії й по вдосконаленню процедури їх реєстрації.

Члени комісії ухвалили внести на розгляд Президії ВР проект постанови про дострокове припинення повноважень народних депутатів, які всупереч чинному законодавству не перейшли на постійну роботу у Верховну Раду до 13 березня цього року.

Прес-служба Верховної Ради України.

Де тонко, там і рветься

(Початок на 1-й стор.).

Однак і ця галузь має свої потенційні внутрішні можливості, поза якими може настати її розвал, і, як наслідок, енергетична катастрофа в державі. Найбільш тривожить, що атомна енергетика, маючи можливості самофінансування і забезпечення нормального функціонування та безпеки використання ядерної енергії, сьогодні поставлена перед вибором: або працювати за межами проектних параметрів безпеки, або зупинити єдині надійно генеруючі в державі енергоблоки.

Іншого за даної ситуації не дано. Адже у 1995 році заходи з безпеки виконано через брак коштів лише на 15 відсотків. Цілком вибрали свій ресурс 20 відсотків запірно-регулюючої арматури, 70 відсотків контрольно-вимірювальних приладів та автоматики. Не здійснюються у належних обсягах ремонти і заміна електричного та електротехнічного обладнання. До того ж заборгованість споживачів АЕС за електроенергію катастрофічно зростає, і реальна сьогодні є ситуація, коли доведеться зупиняти енергоблоки АЕС.

Для запобігання цього, а отже, і реальної енергетичної катастрофи, комісія вважає вкрай необхідним вжити такі першочергові заходи:

— забезпечити фінансові потреби щодо збереження життєдіяльності АЕС у розмірі 100 мільйонів доларів, у тому числі на закупівлю ядерного палива і комплектувальних — 54,9, на закупівлю обладнання, запасних частин і матеріалів для планових ремонтів — 45,4 мільйона доларів;

— зобов'язати обласні і міські адміністрації щомісяця проводити залік заборгованості АЕС за платежами у місцеві і обласні бюджети;

— зберегти на 1996 рік практику заліків планових платежів АЕС у бюджет заборгованості бюджетних організацій за електроенергію;

— запровадити у терміновому порядку систему розрахунків за електроенергію через кліринговi рахунки, що мають бути відкриті у комерційних банках для всіх підприємств, які беруть участь у розрахунках;

— встановити фіксовані нормативи розподілу коштів пропорційно частинам вироблення електроенергії;

— надати цільовий кредит Мінекерго 20 трильйонів карбованців для передачі АЕС у рахунок погашення заборгованості.

Вважаємо, що ці заходи сприятимуть стабілізації виробництва на АЕС».

Комісія Верховної Ради планує повернутися до розгляду цього питання на найближчому засіданні.

Володимир КОРОЛЮК.

Віктор СКРИПНИК, «Голос України»

Вітчизняний стиль

КОМУ ПОЩАСТИТЬ СКУШТУВАТИ ПОДІЛЬСЬКОГО БАЛЬЗАМУ?..

Лікувальний бальзам «Південний Буг» став першою продукцією нового фармацевтичного підприємства, споруджуваного на Вінниччині.

Така фабрика ліків створюється вперше в області у місті енергетиків Ладижині. Базою для неї стало місцеве АТ «Біолік» (колишній завод біохімічних препаратів). Характерно, що кошти на будівництво «Біолік» у держави не брав — роботи ведуться здебільшого за рахунок власних прибутків. Ініціатором нової справи став генеральний директор АТ Петро Сандул, за фахом інженер-технолог біохімічних виробництв.

Випуск згадуваного бальзаму став пробним каменем у створенні нового виробництва: збудовано новий завод, де діють дві виробничі лінії. На це, а також на проведення досліджень медико-біологічних властивостей нової продукції, витратили 133 тисячі американських доларів. А розраховувались з власного гаманця, держава допомогла хіба що кредитами, які «Біолік» повернув давно. Зате тепер, коли з конвеєра почала сходити продукція, товаровиробників узяли за горло.

— Добра половина ліків, — каже з серцем П. Сандул, — виготовляється саме на спиртовій основі. Однак нікому не спадає на думку вводити на них акциз у тому самому розмірі, що й на горілчані вироби. А ось бальзам «Південний Буг» спіткала саме така доля.

Для виробників це означає насамперед збільшення (причому значне) ціни. За 408 тисяч карбованців не кожен зможе купити цілющий напій. Як мені пояснили, до названої суми включено також податок на добавлену вартість. А підприємству виготовлення бальзаму обходиться у... вісім разів дешевше. Годі й дивуватися, що протягом півроку реалізовано лише 60 тисяч пляшок, тобто таку кількість, що виробляється протягом одного місяця.

Прикро, звичайно. Бо ж сказано: подільський бальзам має лікувальні властивості (до рецептури його виготовлення входять 14 видів сировини, здебільшого лікарські рослини). Спеціалісти наукового центру радіаційної медицини Мінчорнобиля, які спільно з науковцями ряду НДІ протягом двох років проводили дослідження нової продукції (до речі, розробка напою належить спеціалістам «Біоліку»), одностайні у своїх висновках: «Південний Буг» особливо корисний для тих, хто потрапив під крило Чорнобиля. У хворих на виразку шлунка, які вживали бальзам протягом двадцяти днів під час стаціонарного лікування, відзначалось зменшення больових синдромів. Буквально у кожного, хто пізнав смак цього справді чудового напою (його можна додавати в чай чи каву), зникала пригніченість, поганий настрій змінювався нотками бадьорості.

Та ці аргументи аж ніяк не переконливі для державних чиновників, які навіть не хочуть зважати на ту обставину, що «Біолік» розташований під «дахом» Комітету медичної і мікробіологічної промисловості. При чому тут акциз?!

— Коли б конвеєр працював на повну потужність, — продовжує співрозмовник, — могли б жвавіше далі вести будівництво. А так роботи часто-густо стримує брак коштів.

Втім, здається, Сандул знайшов вихід. Новий партнер — іспанська фармафірма «Сперко» із міста Бурріани — готовий частково фінансувати будівництво. Під час проведення розрахунків з'ясувалась ще й така обставина: виробництво ліків можна здешевити, якщо вони виготовлятимуться з іспанської сировини. Щоправда, для гомеопатичної лінії (а на майбутній фабриці діятиме й така), використовуватимуть наші лікарські рослини.

Що саме виготовлятимуть у трьох виробничих корпусах Ладижинської фабрики ліків? Список препаратів, а їх поки що налічується п'ятнадцять, складався у Міністерстві охорони здоров'я. Насамперед, це антибіотики, яких завжди не вистачає. Зверніть увагу на таку деталь. Нині наші фармапідприємства розфасовують їх тільки у дозах, прийнятих для дорослих хворих. Вінничани фасуватимуть їх ще у двох пропорціях — для немовлят і дітей. Матиме попит і комплекс вітамінів для чорнобильців. Вони, як і різні антисептики, протигрибкові мазі, зігріваючі креми для дітей тощо, також виготовлятимуться на новому підприємстві.

— Маємо чітко окреслену мету, — ще раз наголошує П. Сандул, — вписатись у рамки високих вимог міжнародної фармації. Саме тому об'єкт прийматиме міжнародна експертна комісія, а ми постараємось, аби в неї не виникло претензій.

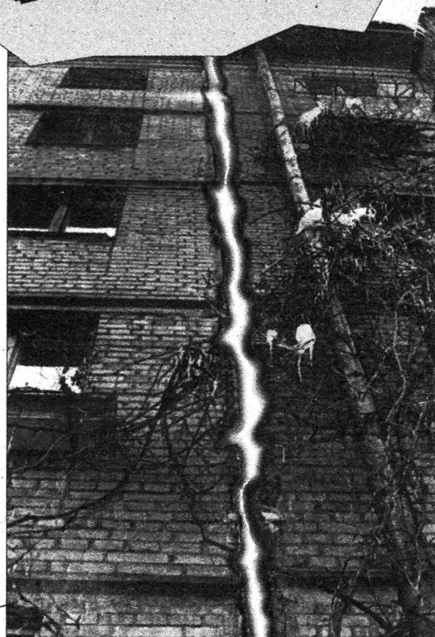
З'ясовується, українські фармакологічні підприємства саме через невідповідність таким вимогам затиснуті у власні виробничі рамки — жодне з них не має права експорту ліків на міжнародний ринок. Може, вінничани зуміють вирватися із зачарованого кола?..

Вінницька область.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

За листом читача

ТРІЩИНА

НА ПОЧАТКУ 1992 року у Дніпропетровську на вулиці Виконкомівській суспільно-державне науково-виробниче об'єднання «Моком» розпочало спорудження багатоповерхового житлового будинку. Це вельми престижний район міста — схили двох з тих трьох пагорбів, на яких Дніпропетровськ колись тільки й розташовувався. Отож переважає давня забудова. А щоб поставити тут новий будинок, спочатку треба забити 120 шістнадцятиметрових паль. А коли почали їх забивати, відразу сполошилися мешканці сусідніх старих дво- і триповерхівок — на вулицях Виконкомівській, 11 та Паторжинського, 33, а також провулку Південному, 8. Усе це поряд, на одному п'ятачку, де від забивання паль будинки «хиталися, гойдалися і підстрибували, стіни та фундаменти в них тріщали і репалися, а все те, чим опоряджені та оздоблені квартири, обсипалося, перекошувалося і рвалося».

Уже цього досить, аби зрозуміти переляк мешканців. Та треба знати більше: рельєф п'ятачка складний, бо пагорби перетинає одна «діюча» балка і друга давно засипана, в неглибоких надрах під якими — пливуни. І ще річ у тому, що «Моком» заходився споруджувати житло точнісінько на тому місці, на якому дев'ять років тому за лічені хвилини і за «загадкових» обставин розвалився вщент і провалився триповерховий будинок, поховавши під своїми друзками кілька чоловік...

Аби такої страшної трагедії, по-перше, більше не повторилося, а, по-друге, щоб «Моком» відшкодував збитки власникам квартир, що постраждали, ретельно поремонтувавши «наслідки», Олександр Трантін і забив тривогу. Якщо, не доведи, Господи, щось станеться, у нас же крайнього потім не знайдеш. Здавалося, всі «непорозуміння» вдасться уладнати в зародку. Міська держінспекція архітектурно-будівельного контролю заборонила продовжувати будівництво «до приведення будмайданчика у відповідність з будгенпланом і отримання дозволу на будівельні роботи», а «Моком», у свою чергу, надіслав мешканцям гарантійне зобов'язання обстежити аварійні будинки та квартири в них, в разі необхідності здійснити упереджувальні та відновлювальні роботи «у місячний термін власним коштом і своїми силами».

Але не минуло і кількох місяців, як з'явилася повторна скарга: «В. Ключник (директор фірми «Моком». — **Авт.**) не гарантує нам, що він нас не відішле на той світ під уламками наших будинків, коли дана нам гарантія про відшкодування нанесених нам збитків уже і не знадобиться». А фахівець тієї ж інспекції Держархітектурбудконтролю С. Чирук, виявивши «на суцільних цегляних стінах свіжі тріщини», дійшов висновку, що «подальше забивання паль без відселення мешканців недопустиме» і тому зажадав «роботи припинити негайно».

Ну що було схаменутися, зупинитися і по-людськи та кваліфіковано з'ясувати, як далі забудовувати цей п'ятачок? А головне — подумати про людей, які живуть тут у старих приміщеннях. Погодьтеся, що все залагодити можна було спокійно й елементарно. Якщо нове будівництво вимагало додаткових витрат, то що ж вдієш?! Одначе натомість «сюжет» чимдалі закручувався «тугіше». Начальник згадуваної інспекції контролю В. Мордань сповіщав, що, «не виконуючи розпорядження про заборону забивати палі, фірма ставить під загрозу життя 24 сімей», але й це не подіяло. Саме на цьому етапі потерпаючі мешканці і звернулися до тодішнього прокурора області Григорія Ворсінова. Як наслідок — на запит прокурора Бабушкінського району Ю. Кирилова житлово-експлуатаційне виробничо-ремонтне об'єднання повідомило, що «керівництво «Мокому» стало на шлях шантажу і обману з метою примусити мешканців відмовитися від своїх законних домагань щодо якісного ремонту їхніх будинків і квартир».

Тим часом висунули свої претензії і спеціалізований ремонтно-будівельний трест вулиць та доріг, і підприємство міських електричних мереж, і управління водопровідно-каналізаційного господарства. Рельєф тут справді такий, що «Моком» своїми палями пошкодив і їхні об'єкти на суму 5 мільярдів 263 мільйони карбованців за цінами першої половини 1995 року...

Двічі порушувалася кримінальна справа. Обидва рази після втручання народного депутата Олександра Рябченка. І обидва рази виходив пшик. Це дало підстави мешканцям цих будинків твердити, наче «є сили, зацікавлені ось таким робом у ласому куточку міста вивести з ладу старі житлові споруди, аби зводити тут нові для нуворишів бізнесу і влади». Отож замало не фізичне й умисне винищення старої забудови разом з її мешканцями розпочалося, а Бабушкінська райпрокуратура «заводила у безвихідь слідство, бо з цими силами заодно». Вигадка, домисел? Але ж до чужого рота не приставиш ворота. Тим паче, що зараз такі огидні явища, пов'язані з нехтуванням інтересів людей, аж ніяка не новина. На повторний депутатський запит Олександра Рябченка прокурор Григорій Ворсинов відповів: «У зв'язку з тим, що недоліки в будинках досі не усунено, а прокуратура Бабушкінського району не вжила усіх належних заходів стосовно НВО «Моком», нами постанову про припинення карної справи скасовано і справу повернуто на додаткове розслідування».

Що далі в ліс, то більше дров. Хоч я ніскільки не сумніваюся, що наламали «хмизу» з власної вини, бо «розчистити» ситуацію можна було давно і безболісно. Не вирішили її відразу — от воістину і мають те, що мають. Повторюю це, оскільки підозрюю, багатьом здаватиметься, що справа проста, ламаного гроша не варта, а тим паче, аби про неї розписувати на всю Україну. Мені якось і незручно писати... А ви й уявити не можете собі, якими несподіваними «викрутасами» обертається все це зараз?! Поки «Моком» — тепер уже акціонерне товариство закритого типу — стверджував одне, а держінспекція архітектурно-будівельного контролю зовсім протилежне, райпрокуратура знову «умила руки». В це важко повірити, але в О. Трантіна навіть на магнітофонну стрічку зафіксовано, що саме в «надрах» прокуратури його намагалися оголосити уже і... хворим. А це «звинувачення»-наклеп, за яке окремо передбачено кримінальну відповідальність, про що лікарю Олександру Трантіну, котрий кілька років очолював велику психіатричну лікарню, відомо також достеменно, як і правоохоронцям. Тим часом народний депутат Олександр Рябченко, втративши терпіння, звернувся до колег з міської Ради, в постійну депутатську Комісію з питань законності й правопорядку і та зробила висновок про «фальсифікацію документів та необ'єктивне розслідування прокуратурою Бабушкінського району».

А «землетрус» на порожньому місці досі хитає й тіпає п'ятачок небезпечної забудови і його мешканців, що аж стіни, нерви та закони тріщать по живому. А чого ж ви хотіли? Замало тільки знати, хто відповідатиме, коли дійсно щось, не дай, Боже, трапиться страшне. Втім, жити в пошкоджених квартирах пошкодженого будинку, мов під дамокловим мечем, теж приємного мало.

У газеті працюють не юристи і, тим паче, не сейсмологи, тож не їй розставляти крапки над «і». Але газета має всі підстави заявити, що, може, і не варто чекати прокурорського розслідування. Документи, скрупульозно зібрані Олександром Трантіним, цілком його заміняють, аби судова влада отримала повну й вичерпну картину баталій у «дніпропетровському трикутнику».

Дніпропетровськ.

Світлана ПИСАРЕНКО, «Голос України»

Хто спроможеться на проект Конституції без крайнощів?

Коментар тижня

НА ЗАСІДАННІ Конституційної комісії 11 березня, яка, як відомо, схвалила проект нової Конституції України і передала його із зауваженнями і пропозиціями членів цієї комісії на розгляд Верховної Ради, Голова парламенту, співголова Конституційної комісії Олександр Мороз висловив думку про те, що сама ця комісія вичерпала себе, виконавши свою функцію. Підготовлено такий проект Конституції, на який вона спроможна.

Отже, до тих з проектів Конституції, які підготовлено Компартією України, Християнсько-демократичною партією України, Конгресом українських націоналістів, а можливо, й інших, готових до старту, додався ще один — від Конституційної комісії. І в останньому, на жаль, як і в інших, є чимало концептуально спірних ключових моментів, котрі, безперечно, стануть перешкодою на шляху ухвалення Конституції.

Ось лише кілька з них. Передусім двопалатний парламент — Національні Збори, що складаються з Палати депутатів і Сенату. Щоправда, порівняно з попереднім проектом робочої групи, сталися певні зміни. Пропоновано, щоб Верховна Рада після ухвалення тексту Конституції, узгодженого між сторонами Конституційного договору, здійснювала повноваження обох палат Національних Зборів з дня набрання чинності нового Основного Закону. Потім протягом шести місяців має бути обраний Сенат. Якщо за попереднім проектом Сенат пропонували обирати шляхом непрямих виборів, то за нинішнім — прямих виборів у багатомандатних округах. А от положення про представництво (незважаючи на кількість населення) від Криму, кожної області і Києва — по три сенатори, а від Севастополя — два, залишилося.

Спірними видаються і повноваження, якими наділено Палату депутатів і Сенат на користь останнього, який складатиметься з 80 чоловік (гарантій, що їхній професійний чи освітній рівень буде вищий, немає) проти 370 Палати депутатів. Єдине, чого можна домогтися завдяки виборам у багатомандатних округах, то це більш чітко вираженого партійного представництва. І невідомо яке воно буде, враховуючи хвилю невдоволення багатьох виборців нинішньою економічною політикою і намагання деяких політичних сил узяти реванш.

Президента України проект визначає главою держави, йому підпорядковано Кабінет міністрів, але Президент не є главою виконавчої влади. Главу виконавчої влади проект взагалі не визначає. Кабінет міністрів — це «центральний колегіальний орган виконавчої влади», причому він навіть не наділений законодавчою ініціативою. А Прем'єр-міністр, якого призначає Президент за згодою Палати депутатів, лише «керує роботою Кабінету міністрів». І при цьому Президент має право скасовувати акти Кабінету міністрів. Отже, автори проекту намагаються вберегти Президента від відповідальності за невдале здійснення виконавчої влади, переклавши відповідальність на Прем'єр-міністра, який не самостійний у своїх діях. А щодо Президента парламент може ухвалити рішення про його зміщення з цієї посади у разі вчинення ним державної зради або іншого тяжкого злочину. А просто — злочину?

І, звичайно, бурхливі дискусії викличе питання про статус Криму. Його запропоновано визначити як Автономію Крим із статутом, а не з Конституцією.

Це лише кілька прикладів спірних положень проекту Конституції. І уявити собі, щоб парламент ухвалив саме оцей проект Конституції, неможливо. Врешті, і схвалення більшості Конституційної комісії він дістав лише завдяки тому, що проект передано у ВР із зауваженнями і пропозиціями. Отже, у Верховній Раді документ, безперечно, докладно аналізуватимуть, і що залишиться від нього, можна тільки здогадуватися. Тим більше що на засіданні Конституційної комісії йшлося, зокрема, про те, що сама ця комісія як орган не наділена законодавчою ініціативою, її мають, зокрема, Президент, Голова Верховної Ради, Кабінет міністрів, депутати, постійні комісії. А з цього випливає, що розглядати у Верховній Раді поданий Конституційною комісією матеріал можуть нарівні з іншими проектами Конституції, хоча і як першочерговий законопроект, але за процедурою звичайного. Про все це йшлося на прес-конференції, проведеній Головою Верховної Ради України Олександром Морозом як співголовою Конституційної комісії і координатором секції Конституційної комісії, головою Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи Володимиром Стретовичем.

Отже, весь тягар творення Конституції без крайнощів буде покладено на Верховну Раду. І вона має виконати свою історичну місію. Нагадаю, що попередній парламент, котрий мав проект Конституції Конституційної комісії, обговорив його, виніс на всенародне обговорення, одержав доопрацьований варіант, не зробив головного — не довів справу до завершення. І сама Конституційна комісія не спромоглася внести проект на розгляд Верховної Ради, побоюючись фіаско. Втім, саме проект нової Конституції від 26 жовтня 1993 року й було взято за базовий для подальшої роботи в нинішній Конституційній комісії. Та, як ми переконалися, подальша робота не привела до вдосконалення.

У номер

● *Луганськ*

У хворій галузі — багато хворих

Вельми небезпечна стає нині робота шахтаря. Як відзначили на пленумі теркому вугільників, на шахтах виробничого об'єднання «Луганськвугілля» торік загинуло 20 чоловік, 1290 — одержали травми. Півмільйона робочих днів втрачено через захворюваності, тобто щодня не працює близько 2 тисяч чоловік, що прирівнюється до простою цілої шахти. Профзахворюваннями вражений кожен сьомий гірник. Як зберегти здоров'я шахтарям, коли вони забезпечені фільтрами та респіраторами на 16 відсотків, світильниками на 8 відсотків? Мало того, в жодному з 39 діючих очисних вибоїв не зволожується вугілля.

● *Хмельницький*

Газети — дротами

Поліграфічна галузь Хмельницької області — одна з тих, що не зупинили виробництво, не скоротили жодного робочого місця. Навпаки, всі підприємства рентабельні. Якщо 2—3 роки тому в області друкувалося 25 газет, то сьогодні їх уже близько ста. З ініціативи голови комітету з преси та інформації облдержадміністрації В.Кохана розроблено фінансово обгрунтовану технічну програму централізованого друку газет на базі видавництва «Поділля» — сучасного підприємства державної власності — з використанням ліній електрозв'язку (телефоном).

Валентина ПИСАНСЬКА, «Голос України»

Подія тижня

Одне лише слово. І це слово — «так»!

За трохи сенсаційною новиною про відкриття «Ростелекомом» волоконно-оптичної кабельної лінії, яка дала змогу поспілкуватися у відеотелесеансі президентам чотирьох країн — Росії, України, Південної Кореї та Італії, мало хто замислився над саме таким добором співрозмовників: що б це мало означати?

Якщо не брати до уваги традиційно приємних привітань, побажань, то, на мій погляд, Борис Єльцин саме в розмові з Президентом України Леонідом Кучмою сказав одне найважливіше слово, і це було слово «так». Президент Росії особисто підтвердив те, на що ніяк не міг наважитися протягом останніх двох років: на початку квітня його візит до Києва нарешті відбудеться. І саме ця телефонна розмова на тлі всіх подій, що відбулися протягом тижня, найважливіша. Адже до минулого четверга доля цього візиту залишалася невизначеною. Більше того, ставилася під великий сумнів.

Бо, по-перше, у зв'язку з хитким службовим становищем російського міністра оборони Павла Грачова не відбулася планована зустріч з його українським колегою Валерієм Шмаровим, під великим знаком запитання і досі залишається ще одне ділове побачення — Віктора Черномирдіна і Євгена Марчука. А ці зустрічі передбачалися в рамках візиту Бориса Єльцина до Києва.

Нині, здається, час підписання україно-російського договору визначено реально. Є надія, що побоювання,нібито Борису Єльцину ще раз дістатися президентського крісла значною мірою допоможе Андріївський прапор над Севастополем і Чорноморським флотом, не справдяться. Та й зовнішній ворог в подобі українського народу російським виборцям, з'ясовується, теж не потрібен. Важко сказати, що перемогло: здоровий глузд чи розрахунок на доброго й миролюбного російського президента, який під час виборчої кампанії зробили його іміджмейкери, але обидві сторони йдуть на зближення, і вистражданий протягом тривалого часу великомасштабний договір усе ж таки буде підписано. І найпевніше без змін і доповнень, хоч і такий варіант усе ще можливий, бо компромісів у ньому вистачає. Однак, як відзначають експерти й спостерігачі, краще від того нікому не буде.

Отож, судячи з бадьорого вигляду Бориса Миколайовича, найближчим часом хворіти він не збирається, знімати свою кандидатуру з виборчого марафону теж. Більш того, за присутності всього чесного люду він підкреслив, що візит до Києва відбудеться, як і планувався. Значить, можна очікувати, що міждержавний договір про дружбу, співробітництво і партнерство України і Росії, про необхідність якого так довго говорили дипломати, політики, фахівці, прикордонники, митники і навіть бабусі, які возили свої гостинці онукам і туди, і сюди, буде нарешті підписано.

Валерій ДРУЖЕНКО, «Голос України»

Сумний підсумок тижня

Дим розвіявся, але пахне великими витратами

«Звисла» вранці 9 березня у радіоефірі замість звичних трансляцій першого каналу музика викликала здивування. На пам'ять прийшли часи ДКНС, коли передавали одне "Лебедине озеро". Цього разу причиною, яка «вибила» програми українського радіо з ефіру, також стала надзвичайна ситуація. За оцінками експертів, пожежа, яка сталася на Хрещатику, 26, відкинула вітчизняне радіомовлення на два десятки років назад.

Після подій на приміщення Держтелерадіо, яке «прогоріло» на чотири поверхи, боляче було дивитися. Його вікна по-сирітськи зяяли тьмою. Із 14 радіостудій, що готували і давали програми до ефіру, з ладу вийшло 12, а від найбільшої телестудії залишилися лише стіни.

У цій ситуації треба віддати належне працівникам телебачення і радіо: прогалин у ефірі більше не було. Пожежники також діяли на диво злагоджено, і за це півтисячі із них згодом одержали матеріальну винагороду.

За однією з версій, причиною, що викликала пожежу, став залишений невимкненим побутовий кип'ятильник. І хоча сам голова Держтелерадіо Зіновій Кулик піддав сумніву таку інформацію, кінцевий вердикт стане відомий після закінчення слідства.

Початкові оцінки суми збитків телерадіокомпанії, які називали у пресі, «підскочили» до кількох десятків мільйонів доларів. Згодом на прес-конференції, яка відбулася цього тижня у Києві, той самий голова Державної телерадіокомпанії визначив збитки у 12 мільйонів доларів. За відновлення пошкоджених приміщень доведеться викласти 7 мільйонів доларів. І ще майже 5 треба витратити на закупівлю нового обладнання. Втішає також і той факт, що згоріла техніка, яка відслужила 1,5—2 терміни експлуатації.

Втім, таке втіхою для теле- і радіопрацівників назвати аж ніяк не можна — у них таких грошей немає. Залишається сподіватися лише на закордон. Як завжди першою відгукнулася українська діаспора, вона й відкрила благодійний рахунок. А чеська фірма «Тесла» пообіцяла виділити півторамільйонний доларовий кредит. Погорільці також покладають надії і на вітчизняні бізнесові структури та керівництво країни.

За останніми повідомленнями, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення схвалила рішення виділити 20 мільярдів карбованців для відбудови комплексу на Хрещатику, 26. І не дивина. Адже велика політика не може жити без засобів масової інформації.

Фото Валерія СОЛОВЙОВА. (Укрінформ).

Скандал тижня

Микола КОСИЙ, «Голос України» (з Харкова)

Заарештовано президента футбольного клубу «Металіст»

Співробітники управління у боротьбі з організованою злочинністю заарештували Юрія Дрознiка — президента футбольного клубу «Металіст» (Харків). Йому інкримінується причетність до вимагання. Цю інформацію підтвердив заступник прокурора Харківської області М.Михайлов. Однак він відмовився пояснити, яке конкретне звинувачення висунуто проти громадянина Дрознiка. Не вдалося одержати відповіді на це запитання ані в центрі громадських зв'язків УМВС, ані в самому управлінні у боротьбі з організованою злочинністю. Нічого невідомо про зникнення шефа й у футбольному клубі. Не відповідає також домашній телефон пана Дрознiка. Отже, таємниця вкрита мороком?

Про те, що у ФК «Металіст» давно правлять бал не спортивні інтереси, наша газета нещодавно розповідала в публікації «Харківському футболу наказано довго жити».

За словами директора головного стадіону міста, 9 березня Дрознік брав активну участь у спільній нараді керівництва «Металіста» та адміністрації Харківської області. Але опублікована днями заява харківського мера Євгена Кушнарьова, у якій він висловив готовність відновити добре ім'я харківського футболу, якщо відбудеться зміна президента клубу, ставить під сумнів попередні розмови про те, що проблеми футбольного клубу пов'язані перш за все з фінансовими та матеріальними витратами. Либонь, причини ганебного падіння славного колись футбольного колективу виходять далеко за спортивні рамки.

До речі, основний склад «Металіста» не провів у підготовчий період до другого кола національної першості жодного тренувального матчу...

Людмила МИХАЙЛОВА, журналіст

Розтягуючи приватизаційну «гуму», можна одержати по лобі

«Розборки» тижня

Щось подібне відбулося з аудиторською фірмою «Істина» під час чергового засідання комісії з приватизації ОП «Миколаївський глиноземний завод». Як відомо, у Фонді держмайна України працює вже другий склад комісії, а за ходом роздержавлення вельми важливого для економіки країни підприємства пильно стежать усі — від Президента до журналістів.

Фірма «Істина» бралася на замовлення Фонду держмайна ще раз перевірити ряд питань фінансово-господарської діяльності заводу з тим, щоб уточнити й підтвердити документальні висновки попереднього аудиту щодо джерел формування власності трудового колективу. Та якимось «дивним чином» результати перевірки перед обговоренням у комісії потрапили на шпальти газет, довільно коментувалися різними «незалежними експертами», їх використовували у доповідних записках до вищих інстанцій, у зверненнях до депутатів. У зверненнях цих відверто фігурували заклики: негайно заборонити приватизацію МГЗ, створити слідчу комісію для вивчення фактів грубих порушень закону, усунути з посади керівників МГЗ.

Під сумнів було поставлено не тільки діяльність приватизованих, а й приватизаторів. По суті, чергового складу комісії, до якої, крім керівництва ОП «МГЗ», входять представники Миколаївської обладміністрації, Антимонопольного комітету, Кабінету міністрів, Мінпрому, Фонду держмайна і п'ятеро народних депутатів. Зрозуміло, що мовчки дивитися на те, що відбувалося, вони не схотіли. Це потягло за собою нову перевірку, тепер уже діяльності фірми «Істина».

І перевірка дала не менш цікаві результати. Про них стало відомо з процитованого на засіданні комісії (12 березня) листа, підписаного заступником голови Фонду держмайна С. Бабичем і направленого до Кабінету міністрів. У листі, зокрема, сказано, що матеріали розслідування свідчать про грубі порушення Закону України «Про аудиторську діяльність» з боку фірми «Істина». Фонд держмайна підтримує пропозицію Національного аудиторського комітету України щодо скасування ліцензії аудиторської фірми «Істина».

Не більше, не менше. Тож про відновлення репутації хай тепер думають шукачі «сумнівних» істин.

До честі приватизаційної комісії, цей епізод істотно не позначився на ході засідання і не втягнув його учасників до чергового кола наклепів і підозр. Робота зрушила з мертвої точки. Було обговорено всі питання порядку денного (про прийняте рішення конкретніше повідомимо додатково).

А поки що створено три підкомісії. Одна має з допомогою експертної фірми «ЄЛКО» займатися оцінкою майна заводу, друга розробляє план розміщення акцій, третя — статут і установчий договір акціонерного товариства відкритого типу, що створюватиметься на базі Миколаївського глиноземного заводу.

Щоправда, як удалося дізнатися у представників заводу, через галас під гаслом «Тримай злодія!» втрати по договорах лише за кордоном становили 3 мільйони доларів. Та, либонь, благополуччя підприємства цікавило організаторів галасу найменше.

Визнання тижня

У Славутичі діти не плачуть

Юнкорівська братія побувала в Славутичі на всіляких святах, фестивалях, дитячо-юнацьких змаганнях та й просто так. І зустрілася з мером Славутича — міста енергетиків Володимиром Петровичем Удовиченком.

— Володимире Петровичу, то як у вас у Славутичі з дитячим плачем, не сумують діти?

— Стараємось, аби не сумували. Адже малюк — це той самий громадянин, тільки зросту іншого. Відповідно до його «зросту» й будуємо свою роботу, щоб піднімався до решти, був міцний, багато що вмів, а ще міг нас, дорослих, дечого навчити. Уявіть собі, в наших дитячих садках багато хто з дітлахів цілком може розмовляти англійською або якоюсь іншою іноземною мовою. Нічого тут дивного немає, просто дитячі садки — перші, головні сходинки у великій, загальноміській освітній програмі, де передбачено і знання мов, і володіння комп'ютером, і розуміння основ мистецтв, літератури, азів бізнесу...

— А ви в усьому цьому за службовим обов'язком берете участь чи знаєте «зсередини» як батько?

— Я читаю курс «Демократія і державне будівництво» в школі бізнесу при навчально-практичному комплексі. Там діти займаються паралельно з навчанням у звичайній школі, але після закінчення мають на руках не «корочки» для удаваного заспокоєння батьківської душі, а професію. Особливо таланить нам на спеціальності продавця, швачки, механіка з ремонту автомобілів. Так уже вдало вийшло, що життя зажадало «бійців» для сфери обслуговування (в Славутичі немає промислових підприємств), і ми знайшли методи, як їх краще готувати, щоб дітям було цікаво, хотілося виконати цю роботу. А те, що у мене самого двоє підростають — син і дочка, звісно, дуже допомагає в тяжку хвилину знайти правильне розв'язання якоїсь проблеми. Відразу уявляю своїх дітей або себе на місці батьків. Так роблять, думаю, й мої колеги — автори численних муніципальних дитячих програм. Ось чому не грішать на формалізм наші фестивалі, конкурси, спортивні змагання. Їх пам'ятають і чекають як наші гості, так і всі мешканці Славутича.

— Володимире Петровичу, в журналі «Огни Славутича», дуже, до речі, цікавому «ілюстрованому виданні для всіх», як сказано на обкладинці, я вичитала, що в місті живе 6 тисяч 631 сім'я... І майже в кожній — діти. Невже всі такі благополучні й безжурно щасливі, як виглядають на журнальних знімках?

— Про це не те що казати, смішно було б думати! Ми ж бо люди, живі, отже сумних, тривожних і гірких часом моментів у нашому житті вистачає. Дітей і дорослих я в душу не розділяю. Хоча до послуг підлітків — центр психологічної реабілітації, що працює другий рік. З'ясувалося, потрібен такий і для маленьких наших громадян. Спеціалісти там не нудьгують. Звичайно, випадки алкоголізму, наркоманії — рідкість, але є інші вікові проблеми, якими займаємося серйозно, щоб не обтяжували вони дитину в дорослому житті. Життя це, особливо зараз, і без того — не мед. А щастя... Знаєте, кожному випадають і злети, і падіння. Щоб бути щасливим, треба просто на один раз більше піднятись, аніж упасти. Ось ми й намагаємося в Славутичі, щоб діти наші менше падали.

Розпитувала Олеся МЕНЖУЛІНА, «Юн-прес».

На знімку: Володимир Петрович любить радувати подарунками.

Сергій ВЛАД, журналіст

Більше товарів: хороших і різних!

Нинішній тиждень сплив під знаком захисту прав споживачів, що мимоволі нагадало місячники з благоустрою. Принаймні на неупереджений погляд, ефект від таких тимчасових адміністративно-пропагандистських заходів, як правило, незначний.

Гасло тижня

Утім, розраховувати на більше український споживач — невибагливий та легковірний — і не може. Адже до старих підставок з недобросовісною рекламою товаровиробників-монополістів, засиллям недоброякісного товару на споживчому ринку, як з'ясувалося у Верховній Раді цього тижня, додалася ще одна: неплатоспроможний попит населення. За словами заступника міністра фінансів України Володимира Матвійчука, деяким категоріям працівників бюджетної сфери держава завинила заробітну плату ще за 1995 рік, що аж ніяк не зміцнює їх позиції як споживачів.

У рамках тижня захисту прав споживачів відбулося чимало симпозіумів, семінарів, виставок, організованих Держспоживзахистом та Українською асоціацією споживачів. У Києві на одній з виставок відвідувачі мали змогу навіть ознайомитися з продукцією, яка не те що псує смак споживача, а відверто загрожує його здоров'ю — кавою з важкими металами, горілкою зі скловатою та тарганами. Цікаво, про що думалося відвідувачам цієї виставки? Про керівні принципи захисту прав споживачів, прийняті 10 років тому Організацією Об'єднаних Націй? Навряд, бо ми ще не навчились усоблювати права споживачів з правами людини. Про нагальну потребу суцільної сертифікації продукції, яка виходить на споживчий ринок? Мабуть, також ні: бо часто-густо державні стандарти не відповідають їхнім смакам і уподобанням.

І ми віддаємо перевагу товарам широкого вжитку, які надходять за імпортом. Нехай дорожчим за вітчизняні, але кращим за споживчими якостями. А з другого боку, український товаровиробник, як тільки виготовляє товар зразкової якості, прагне спрямувати його на зовнішній ринок. А Захід час від часу підбадьорює товаровиробника України золотими зірками якості. Нікому й на думку не спаде заснувати таку зірочку на теренах України, що було б багато корисніше, ніж влаштовувати тижневе шоу захисту прав споживачів.

Мабуть, таки на часі відоме гасло «Більше товарів: хороших і різних!» переінакшити на «Більше товаровиробників: хороших і різних!» Можливо, тоді пішли б далі: скажімо, через бюджет дотували товар, а не товаровиробника. Інакше його не привчити до конкуренції, яка, зрештою, й наповнює ринок хорошими і різними товарами.

Борис, ти не грав...

Рік тому не стало чудового київського актора Бориса Романова. Він ледь устиг прожити півстоліття, але за цей час залишив по собі добру пам'ять у багатьох театрах від Сахаліна до Балтики. Крутячись у чортовім колесі театрального процесу, вмів залишатись незалежним, що дано небагатьом. Він ніколи ні за чим не гнався, все в театрі й так належало йому й було йому підвладне. В ньому була якась гірка щедрість таланту. Дивлячись на не в міру гордих молодших колег, казав: «Я встиг більше загубити, ніж вони коли-небудь встигнуть знайти». Талант його був особливим, здавалось — він не грав.

Сьогодні в Театрі драми і комедії на Лівому березі йтиме «Жених з Єрусалима» — єдина вистава, що лишилася з Борисового репертуару. Йтиме — без нього. А 18 березня театр влаштує вечір пам'яті заслуженого артиста України Бориса Романова.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Прем'єра тижня

Наталія СЕМЕНЕНКО, кандидат мистецтвознавства

ДИВО ВОСКРЕСІННЯ

В Україні вперше у цьому столітті виконано камерним хором «Київ» Літургію Петра Чайковського

Щоб осягнути знаменність і глибину цієї виняткової мистецької акції, присвяченої 10-й річниці Чорнобильської трагедії, звернімо увагу на химерне (на перший погляд) та водночас символічне переплетення цілого ряду чинників, які сфокусувалися в одній точці у просторі й часі й піднесли цей концерт на рівень події історично вагомої й прикметної. Отже, точка фокусування — серця святих стародавнього Києва — Володимирська гірка, відроджений нещодавно храм святого Олександра. Лунають слова Любові з Літургії святого Іоанна Златоуста, донесені до нас із VI століття, музично «прочитані» геніальним Чайковським наприкінці минулого століття й уперше у нашому «озвученні» й «оприлюднені» в столиці України волею талановитого майстра хорового диригування Миколою Гобдичем — художнім керівником «Києва».

Непростий і тернистий був шлях цього твору до виконання й визнання за життя самого композитора. Консерватизм, догматизм тогочасної вищої церковної влади певний час блокували і виконання, й видання цього шедевру. Та ще до публічного виконання Літургії в Москві, після офіційного дозволу Синоду, її з успіхом виспівував студентський хор у Київській університетській церкві, чим дуже втішався сам автор.

Час розставив необхідні акценти і визначив долю Літургії, що блискуче підтвердив виступ хору «Київ».

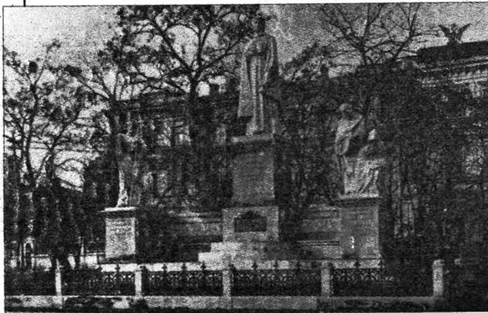
І ще один символічний збіг обставин, що супроводжував цей концерт. У його програмі значилося ім'я автора вступного слова — народного артиста України, професора, відомого диригента, одного з керівників капели «Думка» Михайла Кречка, який нещодавно пішов із життя. Хвилиною мовчання присутні в храмі вшанували його пам'ять. З коротким словом виступила композитор Леся Дичко, автор двох Літургій, неодноразово успішно виконуваних у нас і за кордоном хором М. Гобдича. Для самого колективу, в неосяжному репертуарі якого є такі монументальні хорові полотна, як Реквієм Моцарта, духовні концерти А. Веделя та інші перлини світової класики, виконання Літургії ознаменувало нову віху в його творчій біографії. «Апробація» твору блискуче пройшла під час гастрольного турне «Києва» наприкінці минулого року країнами Західної Європи. І тільки після цього Микола Гобдич виніс свою працю на суд вітчизняних арбітрів. Уперше в нашому столітті Літургію Чайковського виконано в повному обсязі, з партіями священика та диякона.

Натхненне та водночас стримане, проникливе та піднесено-урочисте звучання цього неповторного колективу, чудові солісти (глибокий, оксамитовий бас Павла Мінжуліна, світлий та легкий тенор Віктора Овдія, красивий і сильний тембр самого Миколи Гобдича) примушували забути, що співає камерний хор, а не велика капела — такий наповнений, «органний» був цей спів.

Витриманий художній стиль цього величного твору духовної музики переконав усіх присутніх: відбулося справжнє диво воскресіння із забуття одного зі світових шедеврів вітчизняної хорової культури. Саме такі концерти повертають нас до тієї атмосфери високої духовності, моральності й творчого горіння, яка відроджується з ініціативи видатних сучасних діячів культури, праця яких інакше як подвижництво і не назвеш. До них належить і хор «Київ», очолюваний Миколою Гобдичем.

Юліана ШЕВЧУК, «Голос України»

Пам'ятник зі знаками питання

Наш провожатий заворожено зупинився біля величезної мармурової брили, запорошеної снігом:

— Ось вона, красунечка. За два місяці з неї постане княгиня Ольга.

Княгиня Ольга, звичайно, не воскресне, а от її пам'ятник, встановлений 1919 року в Києві на Михайлівській площі двадцятитрьохлітнім скульптором Іваном Кавалерідзе і знищений у 20-х роках новою владою, відродиться. Нищили його вперто і надійно. Спочатку зі скульптурної композиції вилучили постать княгині, а Андрія Первозванного та Кирила і Мефодія забили грубими дошками. На Ольгин постамент встановили бюст Шевченка, і, прости нас, Тарасе, такий бездарний, що навіть до більшовицького монументального смаку не прийшовся, і в 1923-му пам'ятник цілком демонтували.

Бетонну Ольгу розрубали на 17 брил і закопали. Ті брили знайшли через сімдесят років під час археологічних розкопок на Михайлівській площі. До речі, прислужився знівечений пам'ятник справжньому археологічному відкриттю: поряд виявили залишки поселень часів татарської навали — спалені оселі, жіночі прикраси, хату священика, який загинув з Євангелієм у руках.

Суперечки довкола пам'ятника точилися ще за часів Кавалерідзе, та й нині не вщухають. Ростислав Сенько, який очолює творчу бригаду скульпторів, на одвічне гамлетівське питання відповідає вельми просто: «Яка різниця, хто вона була, Ольга, псковитянка, болгарка чи скандинавка, за різними версіями. Головне, що вона віддала свій талант державотворенню Руси- України».

Відповіли на нього й самі кияни. Відколи на Михайлівській площі на місці пам'ятника виставили макет і скриньку, до якої кидали хто тисячу, хто сто. Кидали і записки з однозначним: пам'ятнику — бути.

Мармур для Ольги (на який після кількох засідань погодилася художня рада) приїхав аж з Італії,та ще й з кар'єру, з якого брав матеріал до своїх скульптур сам Мікеланджело. Руслан Кухаренко, голова комітету охорони і реставрації пам'яток історії, культури та історичного середовища Київської держадміністрації, затято переконує, що на Ольгу згодиться лише той прекрасний білосніжний мармур, що обійшовся в 140 тисяч доларів. До речі, почувши про призначення каменю, власник кар'єру наполовину скинув ціну. Адже княгиню Ольгу визнано святою й у вселенській церкві, а творці слов'янської абетки Кирило і Мефодій вважаються покровителями Європи.

Досі білий мармур завозили з Уралу. За підрахунками фахівців італійський камінь значно дешевший. Але виникає запитання: невже не можна було спорудити український пам'ятник з українського каменю, з того самого відомого на весь світ вітчизняного граніту?

Рішення Київської держадміністрації, яка профінансувала відновлення пам'ятника княгині Ользі, розставило всі крапки над «і». Відомі українські скульптори Ростислав Сенько, Микола Білик, Віталій Шишов, Олександр Дяченко та чотири київські підприємства — «Укрреставрація», ТВО «Біличі», «Художник» та завод «Граніт» — працюватимуть «у темпі», бо відкриття пам'ятника заплановано на 25 травня.

На знімках: пам'ятник княгині Ользі в Києві, 1919 рік; гіпсовий проект відновленої фігури Ольги; Іван Кавалерідзе.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША та з архіву Меморіального фонду І.Кавалерідзе.

Оксана ТЕЛЕНЧІ, «Голос України»

ПРО РИСИ СЬОГОДЕННЯ Й «ЗОЛОТІ ЯЄЧКА»

На Рава-Руській митниці відбулася презентація книги відомого львівського політолога й журналіста Леоніда Сотника «Вдивляючись у риси сьогодення». Вона стала приводом для продовження розмови про сьогодення митної системи.

— Вступ України до Ради Європи спонукає пристосовувати наші правові механізми до європейських. Та поки що це «стикування» відбувається не найкращим чином, — наголошував начальник Рава-Руської митниці Зеновій Буричко. — Наприклад, європейські митні правила передбачають вибіркову перевірку багажу, наші — тотальну. Звідси й затримка черги. Два роки точаться розмови про те, щоб митні органи мали статус правоохоронних, але...

Щодо молодої Рава-Руської митниці, то вона стрімкими темпами розбудовується і наближається до європейських стандартів (як це можливо у рамках загальної системи). Незабаром вона пропускатиме 300—500 вантажних автомобілів щодоби. За підсумками роботи в 1995 році Рава-Руський автоперехід визнано кращим в Україні. Найкращі показники і в розкритті контрабандних справ. Митниця, як відзначалося на прес- конференції, несе для держави «золоті яєчка»: минулого року до держбюджету перераховано 335 мільярдів карбованців.

Улітку було відкрито Краковецький митний пост. Найближчим часом почне діяти європейська вузькоколійка Рава-Руська—Варшава. Фахівці митниці взяли участь у розроблянні проекту Жовківської вільної економічної зони. Проект пройшов експертизу в Кабінеті міністрів і дістав схвальну оцінку. Розбудова прикордонної інфраструктури матиме стратегічне значення не лише для цього регіону, а й для держави в цілому і зарубіжних інвесторів зокрема.

Митники наголошували, що «золоті яєчка» могли б бути більші, якби врегулювати зовнішньоекономічну діяльність. А якщо один товар оцінюватиме десять інстанцій, користі не буде. На думку Зеновія Буричка, варто запозичити елементи митної системи часів Богдана Хмельницького. У ній були раціональні зерна. Зокрема, митники були зацікавлені матеріально в результатах чесної праці. А нині провокується ситуація неофіційних поборів, бо митники — соціально незахищені. І про це свідчить оплата їхньої праці. Наприклад, начальник митного посту має 12—14 мільйонів карбованців, а його польський колега в Гретенному — 700 доларів США і, окрім того, велику матеріальну винагороду за затримку контрабанди.

Не чекаючи радикальних змін згори, рава-руські митники працюють над удосконаленням митної системи уже тепер. Своїми силами видали довідкову літературу, один із працівників, Олексій Довгий, захистив кандидатську дисертацію з проблем митної системи. Риси сьогодення змінюються стрімко. Вдивляючись у них, — очима фахівців і очима журналістів, — не пропустити б головного.

Костянтин РОДИК, МІАУ-культ

«Либідь»: оприявлення вічних айсбергів

«ЛИБІДЬ», видавництво при Київському університеті, здається, усталило за собою імідж найсерйознішого історичного видавництва нової України. Починаючи з 1989 року, чи не кожна найприкметніша на цьому терені книжка — звідси.

Сьогодні маємо ще новинки. Перша — Митрополит Євгеній Болховітінов. «Вибрані праці з історії Києва». У мемуарах сучасників цього ієрархакультуролога знаходимо оцінки: «Під впливом Євгенія у київському громадянстві пробуджується інтерес до історії». Це була друга половина 20-х років XIX ст., задовго до створення Київського університету з блискучою плеядою пізніших дослідників — Максимовича, Костомарова, Антоновича, — котрих, за великим рахунком, можна вважати за послідовників Болховітінова. Митрополит сказав перше слово і в історичному мистецтвознавстві, і в джерелознавстві, і в археології.

Другою новинкою в серії «Пам'ятки історичної думки України» є осяжний, у 800 сторінок, том вибраних історичних та публіцистичних творів Володимира Антоновича «Моя сповідь». Упорядник книги Василь Ульяновський називає його «вічним айсбергом» вітчизняної історіографії, а вступну статтю починає й геть детективно: «Важко назвати з-поміж насельників українського Олімпу більш загадкову й оповиту легендами, міфами й переказами постать, душа якої залишилася закритою й незбагненною для сучасників і навіть близьких людей».

Володимир Антонович, поляк за походженням, котрий заснував посутньо першу громадську українську організацію — «Громаду». Це він, Антонович, є батьком ідеології «європейськости» українського народу.

Серія «Пам'ятки історичної думки України» — одна з найбільш очікуваних на книжковому ринку. Варто сказати, що всі згадані новинки були поліпратському додруковані держдрукарнями (звісно, без відома і згоди видавництва) й «викинуті» на чорний книжковий ринок Києва за демпінговою ціною (майже удвічі нижчою за собівартість). Та, незважаючи на ці гримаси популярності, видавничі наклади — пересічно по 10 тисяч примірників — за якихось півроку розходяться до ноги, стаючи справжньою бібліографічною рідкістю. До речі, усі книжки цієї серії видані без залучення жодних бюджетних або спонсорських коштів, — тобто, спростовують нібито аксіому, що видавці можуть розраховувати на комерційний успіх, лише тиражуючи детективи чи любовні романи.

Ще одна новинка «Либіді» — тритомник Івана Крип'якевича «Всесвітня історія». «Сторінки «Всесвітньої історії» знайдуть читачів і серед інтелігентів — любителів минулості, і серед самоосвітників, і між молоддю середніх шкіл, що дотепер не мала ніякої лектури в українській мові з цього обсягу», — писав автор у передмові до нездійсненого видання 1939 року. Актуальна ця адресність і понині — нічого подібного досі не маємо.

Жодного комплектного примірника праці не збереглося, а останні розділи взагалі існують у рукописних копіях. Якщо додати адаптацію тексту до сьогоднішніх мовних звичаїв та величезну кількість ілюстрацій, котрі вимагали технічного відновлення, то варто зняти капелюха перед витривалістю редакторів «Либіді» та сміливістю керівників видавництва — ніхто з їхніх колег на такий труд не зважився.

І, нарешті, остання з історичних новинок «Либіді»: Марта Богачевська-Хомяк, «Білим по білому. Жінки в громадському житті України 1884—1939».

Авторка — уродженка Львівщини, у 40-і роки еміґрувала з батьками до США. Закінчила курс у Пенсільванському університеті з історії філософії, понад двадцять років викладала в університетах Нью-Йорка, Нью-Джерсі, Вашінгтона та у Гарварді як професор. Сьогодні — віце-президент Союзу українок Америки. Одразу по виході американського варіанта книги «Білим по білому» у 88-му її визнали за кращу жіночу студію року, а ще через рік — присудили наукову премію імені Антоновичів.

Юрій ЛУКАНОВ, УНІАН — спеціально для «Голосу України»

МОВА ЯК ПЕРЕПОНА

Під час перегляду 3 березня чергового ток-шоу телерадіокомпанії «Київ» «Зоряний прес-клуб», вдячні глядачі стали свідками зустрічі з київським композитором Володимиром Бистряковим. Від автора популярного свого часу шлягеру «Куди поїхав цирк?», музики до мультфільму «Пригоди капітана Врунгеля», інших творів можна було очікувати серйозної розмови про мистецтво, але вельмишановний композитор майже протягом усієї телепередачі аж спливав жовчю, говорив непристойності про двох київських співачок.

Втім, дісталося не тільки співачкам. А також одному з співаків, міністру культури, організаторові урядових концертів, українському телебаченню і навіть... міністрові юстиції. А головною у викриттях пана Бистрякова стала якась невідома сила, котра не пускає нещасного композитора в ефір. Мовляв, його вже протягом тривалого часу не запрошують на українське телебачення.

Сама по собі критичність Володимира Бистрякова могла б не викликати заперечень. Адже навряд чи знайдеться хоч один представник українського шоу-бізнесу, котрий сьогодні був би задоволений. Але причиною своїх бід «композитордисидент» назвав те, що він пише пісні на... російськомовні тексти. Він навіть назвав російську мову вражою в Україні. «Дивна річ, — подумалося, — увімкнеш хіт-парад українського радіо і чуєш, що російських пісень звучить там аж ніяк не менше від українських. Не бракує їх і на українському телебаченні. А в хіт-парадах мистецької агенції «Територія — А» на україномовному телеканалі ICTV російських кліпів буває навіть більше від українських. В чому ж справжня причина гніву добродія Бистрякова? Як на мене, усе на свої місця розставили пісні героя телепередачі. Почувши нові його твори, я згадав декого із митців, хто свої творчі провали пояснює рукою Москви. Не претендую на істину в останній інстанції і припускаю, що і на такий товар може знайтися свій покупець. Але, вибачайте, час настав такий, що треба крутитися.

В Україні, здається, розпочалося формування структур і ринку шоубізнесу, котрі донедавна перебували в зародковому стані. Ситуація, безумовно, потребує якнайдетальнішого обговорення, аби цей процес мав здоровий характер, аби наші шоу-бізнесмени в кінцевому підсумку були здатні конкурувати з своїми східними і західними колегами. Підміна аналізу існуючих проблем пошуком ворогів — як похмурих націоналістів, так і агентів імперії — аж ніяк не сприятиме розвиткові цієї сфери. Така постановка питання повинна стати поганим тоном, бо вона здатна завести проблему в глухий кут.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, «Голос України»

КРИГА СКРЕСЛА ЧИ ЛИШЕ ТРІСНУЛА?

***ПОВІДОМЛЕННЯ** про недавню тираспільську зустріч керівництва Молдови та адміністрації Придністров'я викликали цілком зрозумілий інтерес: в ході її, передавали інформагентства, було узгоджено деякі аспекти майбутнього статусу Придністровського регіону. Невже крига скресла?*

За словами керівника групи експертів від Кишинева, першого заступника міністра юстиції Молдови Михася Бушуляка, низка документів, підписаних на зустрічі, не суперечить опублікованому раніше законопроекту Молдови про статус Придністровського регіону. Однак про зміни у ставленні до найделікатніших положень проекту придністровське керівництво щось навіть не згадує. Відомо лише, що на переговорах обговорювалося питання про конституцію Придністров'я, яка визначає регіон як незалежну державу, і що придністровські лідери, як і раніше, наполягають на визнанні цієї конституції Кишиневом, а це ставить на майбутньому переговорного процесу великий знак запитання. До того ж, на зустрічі в Тирасполі не вдалося досягнути домовленостей щодо вирішення фінансово-грошових проблем, Кишинів, як і раніше, блокує надходження до Придністров'я віддрукованих в Німеччині «суворіків» — місцевих грошей.

Цікаво, що в одному питанні сторони знайшли повне взаєморозуміння. И прийняли навіть звернення до... Президента України Леоніда Кучми: в ньому сказано про необхідність спрощення митних процедур та умов транзиту через українську територію вантажів з Молдови та Придністровського регіону.

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

У СОЦІОЛОГІВ БАГАТО ЗАПИТАНЬ. ВІДПОВІДЬ ШУКАЮТЬ У КИЄВІ

***МИ ЧАСТО** говоримо, що закордон нам допоможе. Коли сподівання наші не справджуються, іноді скаржимося: мовляв, капіталістичний світ не воліє розуміти молоду державу. А коли руку допомоги таки протягують, сприймаємо як щось природне, ні на хвилину не задумуючись: а чим ми це заслужили?*

Це іноді ображає іноземців, але більшість з них переконана, що мине час, і саме завдяки їхній наполегливості Україна перетвориться на розвинену державу. Іншими словами: крок за кроком закордон будує собі партнера.

Є ще один стереотип: допомога — це те, що виражено в конкретних доларах. Але всім зрозуміло, що долари, навіть маленькі їх суми, слід використовувати правильно, тобто потрібна реформа світогляду суспільства. А якщо цей світогляд реформувати, то необхідно спершу вивчити цю примхливу даму — «громадську думку». Так, зокрема, вважають професор, голова Центру вивчення громадської думки при Кінгстонському королівському університеті Джордж Перлін та директор українського центру «Демократичні ініціативи» Ілько Кучерів. «ГУ» вже розповідав про те, що кілька місяців тому група українських соціологів, державних діячів та журналістів побувала в Канаді і взяла участь у семінарах.

Як учасник цих навчань, скажу, що за своєю інформаційною насиченістю два тижні можна порівняти із повним роком слухання лекцій із соціології у рідному київському університеті. І це не закид нашим професорам, просто соціологічна наука тривалий час перебувала на задвірках. Воно й зрозуміло: у державі, де єдино вірна думка — позиція партії, мало хто переймався поглядами громадян. У Канаді ж досягнення такі великі, що політики не тільки можуть із точністю до кількох сотих зрозуміти потреби свого народу, а й круто змінювати історію.

Це засвідчив хоча б нещодавній референдум у Квебеку, який міг би закінчитися розколом Канади. Побачивши результати соцопитування (думка респондентів поділилася практично навпіл), федеральний уряд вчасно підключився до кампанії і таким чином врятував цілісність держави. Як зізналася соціолог Ірина Бекешкіна, якби Україна потрапила в подібну ситуацію, наші соціологи навряд чи спрогнозували б її. Не тому, що бракує світлих голів. Соцопитування — справа недешева. В Канаді нині функціонує близько 700 фірм, які надають соціологічні послуги. Всі вони приватні, отож можуть заробляти гроші. Але навіть за таких сприятливих умов канадський федеральний уряд щороку виділяє десятки тисяч канадських доларів на їхню підтримку. Зрозуміло, що наш Кабмін виявити таку щедрість ще не готовий.

У Канаді до української ситуації ставляться з розумінням, тому й вирішили не обмежуватися самим лише семінаром. Нині до Києва приїхав куратор проекту професор Перлін. Цього разу проектом зацікавилося посольство Канади в Україні, отож Надзвичайний та Повноважний Посол Канади Крістофер Вестдал вирішив особисто познайомитися з усіма його учасниками. Ті, хто має справу з іноземцями, знає, що таке буває не часто: адже проектів багато, а посол — один.

Нині партнери проводять соціологічні опитування у двох державах. Українським та канадським респондентам поставлено однакові питання, щоб дізнатися, як сильно відрізняються погляди громадян різних держав. Джордж Перлін планує привезти в Київ кращих фахівців, щоб у наступних семінарах змогли взяти участь більше науковців та журналістів. Один із журналістів пожартував: «Ми спеціально затримали зиму, щоб ви почувалися в Україні як удома». На це Джордж Перлін відповів, що він планує відтепер часто бувати в Україні. «Нічого, — не розгубилися журналісти.— Ви тільки попередьте, зробимо зиму і серед літа». Жарти жартами, але журналісти та соціологи справді зацікавилися цим проектом. І такий інтерес найбільше тішить канадську сторону. Адже, як уже згадувалося, іноземна допомога поки що має односторонній напрям.

На знімку Сергія КОВАЛЬЧУКА: Надзвичайний та Повноважний Посол Канади в Україні Крістофер Вестдал (праворуч) та професор Джордж Перлін.

Микола ПУГОВИЦЯ, журналіст

О, РУМБА!

***МИ ЗНАЄМО**, що Куба — батьківщина найкращих у світі рому й тютюну. Вона ж подарувала світові й запальну румбу, ча-ча-ча. Знавці стверджують: кубинець може прожити без тропічного сонця, без традиційного рису з квасолею, без рому, якийсь час протягне без кохання. Без музики він перестане бути кубинцем. «Доки живу, танцюю», — говорять тут про себе.*

Про найтанцюристіший народ у світі і моя оповідь.

Талановитий народ не може бути байдужим. У цьому переконуюся, спостерігаючи, як проводять вільний час мулати й метиси, білі й чорні.

І не тільки вільний. Я ходив лікувати зуб, який розболівся, — щоразу чув нову пісеньку у виконанні немолодої вже жінки-стоматолога. Ви можете собі уявити, щоб у нас лікарі лікували, приспівуючи і пританцьовуючи? Стояв у довгій черзі за чашечкою кави — і був учасником галасливих веселощів, на які перетворювалося оте виснажливе чекання. Варто лише почути музику чи комусь почати вистукувати ритм — з допомогою ложки, пляшки, бляшанки... Кубинці танцюють в автобусах і кузовах машин — вирушаючи на збирання кави, на пляжах і навіть у вузькому проході літака Іл-62 високо над землею... Імпровізовані танцмайданчики з'являються в будь-якому місці, і їх виникає тим більше, чим важчим стає життя.

Без перебільшення, ніхто не всидить на місці, коли музикант сповістить про виконання головного національного танцю — румби. Багато років у центрі Гавани — Ведадо — навіть проводяться «Суботи румби». Щомісяця.

Що ж то за диво-танець — окраса будь-якої програми? У XVI столітті кубинських індіанців майже повністю винищили. Натомість іспанці завозили на острів з чорного континенту африканців. З рідних країв негри привезли і румбу — вона слугувала універсальним засобом спілкування. Вона має три різновиди: ямбу, колумбія й гуагуанко. Привнесені африканцями, з часом її музичні ритми злилися з іспанськими.

Але повернімося до «Суботи румби». Танець, власне, виконується після інших — кубинського контрдансу, хабанери, танго, модного на початку століття дансону, мамбо, ча-ча-ча, який народився на початку 50-х. Виконується у супроводі хору, якому підспівує публіка. Ніхто спокійно не сидить на місці. Та й хіба всидиш, коли чуєш: «Мені сподобалася сусідка, але, як на зло, у неї надто пильний чоловік...» Ось і починаєш імпровізувати разом з іншими, малюючи ногами подальший розвиток цікавої ситуації. А музика усе запальніша, усе швидша, швидша...

Цей танець, кажуть, як релігія. Танцюють його всі, але досконало — далеко не кожен. Справжнім «королем румби» на всі часи, — вичитав я в журналі, був і залишається Хосе Росаріо Ов'єдо на прізвисько Маланга, який прийняв смерть через своє мистецтво. Це був справжній віртуоз. Затамувавши подих, дивилися глядачі, як він із зав'язаними очима й з повною склянкою рому на лобі у шаленому ритмі виробляв немислимі па на вузесенькому клаптику, заставленому дванадцятьма пляшками, примудряючись не збити жодної з них і не розхлюпати жодної краплини. Маланга, знаючи норов заздрісників, був дуже обережним і навіть побоювався приймати їжу й питво лише з рук своєї коханої — Чіти. Але одного разу він порушив обітницю й був покараний: йому підмішали битого скла в їжу. Це сталося у 1925 році, але й до сьогодні Хосе залишається народним кумиром.

Куба вміє веселитися. Повчімося ж у гордого народу цієї країни, яка переживає набагато більші труднощі, аніж ми, хоча б оцьому — не скиглити і не стогнати.

Час прощатися. Я кидаю монетку в океан і кажу: до зустрічі, Кубо. Хай усміхнеться тобі, любов моя, щастя!

Гавана, Куба.

«Попелюшка» з Голівуду

***КІНОМАНИ** світу готуються відзначити ювілей: 95 років, як на небі загорілася нова зірочка — Марлен Дітріх. У Німеччині, де народилася акторка і звідки вона потім емігрувала до Америки, відкрилася виставка її вбрання.*

Такому гардеробові позаздрить будь-яка жінка: 120 костюмів із фільмів та шоу, 1000 суконь, 50 сумок, 350 капелюшків та 150 пар рукавичок, ледве вміщених у 80 валізах. І, звичайно, найбільша мрія Попелюшки — 400 пар взуття.

Ці черевички на виставці прикрашають східці, що ведуть на другий поверх. А там, вище, вже можна побачити і архів Марлен Дітріх, який за обсягами аж ніяк не поступається її гардеробові: 15 тисяч фотографій, особиста бібліотека з 1800 книг, 2,5 тисячі аудіоплівок, 2126 метрів приватних відеозйомок. А також 300 тисяч листів, серед яких послання Хемінгуея, Ремарка та Орсона Уелса.

П'ятдесят фільмів, у яких зіграла Марлен Дітріх за своє 90-річне життя, за сучасними мірками — це не так багато. Але згадаємо, що акторка уславилася у 50-х роках, коли кінематограф був ще далекий від «штампування» серіалів і над кожною картиною працювали старанно. Можливо, тому так довго і пам'ятають тодішніх зірок. Завітавши на виставку, сучасні молоді жінки від заздрості підкимають губи, а чоловіки відчувають незрозуміле хвилювання. І, повірте, причина цьому — не тільки прекрасне вбрання.

На знімку: Марлен Дітріх.

Тільки для розрядки

***ГОВОРЯЧИ** про еліту, ми завжди припускаємо властиву їй вищість і чистоту. Та коли йдеться про американські «вершки» суспільства, то згадуваим, скажімо, про мовну чистоту — язик не повертається.*

З вуст політиків, бізнесменів, акторів часом зриваються такі вирази, які не мають нічого спільного не тільки з цензурою, а й з культурою взагалі. А найбільше полюбляють «розпускати язика» у Нью-Йорку — «найлайливішому місті».

Експерти з лайки (є й такі!) вважають, що причина тому — постійні стресові ситуації у величезному мегаполісі. Специфічна лексика його жителів — лише спосіб «розрядитися». Проте проблема не тільки в цьому. Американці звикають до лайки і використовують лайливі слова швидше автоматично, ніж навмисно.

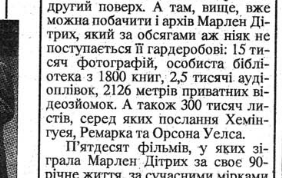
Велику послугу мовним «хуліганам» робить кінематограф. До речі, у США примудрялися лаятися навіть... у німому кіно. За губами акторів легко здогадуєшся про ті недвозначні вирази, що «промовлялися» з екранів. А відомий Аль Пачіно навіть потрапив до Книги Гіннесса, відводячи душу в фільмі «Обличчя зі шрамом».

Від нашого столу — вашому

Цицерон міг би позаздрити ораторському хисту нинішніх політиків. Вони можуть протягом кількох годин виступати перед публікою і при цьому не червоніти під час затинання і заїкань. І щоб досягнути таких успіхів, їм не знадобилися наполегливі тренування: на допомогу їм прийшла електронна шпаргалка.

Коли Президент США Білл Клінтон виступав торік перед французьким парламентом, багатьох приємно здивувала складність його довготривалої промови, оскільки в руках у нього не було ніякого тексту, — повідомляє ІТАР-ТАРС. Як з'ясувалося, скринька відкривалася просто: Клінтон користувався встановленим перед ним телесуфлером, приладом із непомітним стороннього оку екраном для читання тексту.

І ось коли вже Президент Франції Жак Ширак відвідав США, Клінтон зробив йому воістину президентський подарунок — вручив новинку. Щоправда, подарунок одночасно призначений і для французького Національного зібрання. Як поділять його виконавча та законодавча влади, поки невідомо. Французи сподіваються, що вони не посваряться. У будь-якому випадку, ораторські можливості французьких політиків помітно поліпшаться.

Іван КІРІМОВ, народний депутат України,
заступник голови Української екологічної спілки «Врятування від Чорнобиля»

ШЛЯХ НА ГОЛГОФУ,

або Чому тисячі чорнобильців залишилися сам на сам із бідою?

ПЕРІОД після аварії на ЧАЕС можна розділити на два етапи: перший — коли брехню про катастрофу у верхніх ешелонах влади пропонували народу за чистісіньку правду; другий — коли верхні ешелони влади України взагалі закривають очі на горе чорнобильців. Чи не тому 14 травня 1986 року Горбачов безапеляційно заявив: «Благодаря принятым эффективным мерам, сегодня можно сказать: худшее позади». «Да мы эту зону зубными щетками отмоем и отчистим», — ще 2 травня того самого року запевняв Рижков мешканців Поліського.

Минуло майже десять років. Тисячі людей постраждали. Їх треба рятувати. Але не постановами, а конкретними справами. Адже не в тім справа, що кобила сива, а в тім, що воза не везе. А вона таки не везе.

Саме тому доводиться досить часто звертатися з депутатськими запитами до Міністерства у справах захисту населення від наслідків аварії на АЕС, до Київської облради народних депутатів. І що виходить? Щоб було ясно, пропоную низку відповідей.

«Мінчорнобиль України розглянув перелік об'єктів незавершеного будівництва по Іванківському району...

В зв'язку з тим, що реальні надходження до Чорнобильського Фонду в 1995 році втричі менші за потреби... будівельна програма значно скорочена. В таких умовах Мінчорнобиль змушений частково відмовитись від фінансування деяких об'єктів соціально-побутового призначення, зосередивши кошти на будівництві житла для переселення людей, які вже десятий рік проживають у зоні обов'язкового (безумовного) відселення.

Враховуючи викладене, Мінчорнобиль не бачить можливості продовжувати будівництво об'єктів, зазначених у Вашому переліку.

Заступник міністра В. Я. Пінчук».

Отже, як кажуть, дав Бог теля, але не дав хліва. Майже у двадцяти населених пунктах Іванківського району Київщини, в яких заборонено використовувати місцеве паливо, газифікацію здійснено на 90—20 відсотків і... тепер ці роботи припинено. Ясно і не спеціалісту: труби псуються, якщо їх не використовують. А в більшості населених пунктів згаданого району їх покладено в траншеї 3—4 роки тому. Ще рік-два — й вони стануть непридатні. Доведеться мільярди карбованців викидати для повторної роботи.

Але, як видно з листа заступника міністра Мінчорнобиля В. Пінчука, проблема зависла. Про це свідчить і відповідь заступника голови Київської облради народних депутатів М. Приймаченка:

«З приводу Вашого клопотання щодо відновлення фінансування робіт з газифікації будинків в смт. Іванків... повідомляємо.

Усі виділені області капітальні вкладення з Фонду Чорнобиля під Чорнобильську будівельну програму 1996 року спрямовані на спорудження житла для переселення громадян із зон безумовного (обов'язкового) відселення та відчуження».

Словом, газифікацію у Іванківському районі припинено. Однак приємно, що «капітальні вкладення з фонду Чорнобиля під будівельну програму 1996 року спрямовані на спорудження житла». В такому разі як розуміти ще одну відповідь М. Приймаченка:

«Розглянувши депутатський запит... народного депутата України І. З. Кірімова, повідомляємо.

Через вкрай повільні темпи будівництва житла переселення жителів із забруднених територій стримується. Станом на 01.01.95 р. у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення залишалося проживати 3300 сімей, в тому числі 600 з малолітніми дітьми.

Розпорядженням Президента України від 22.04.94 № 31/94-рп передбачено закінчити відселення громадян із зазначених зон до 1 вересня 1995 року... цим розпорядженням зобов'язано Кабінет міністрів України до 01.05.94 р. виділити області один трильйон карбованців. Проте виділено в серпні минулого року тільки 200 млрд. крб.

Виділені області на 1995 рік з Чорнобильського фонду обсяги капіталовкладень також не забезпечують будівництво житла в кількості, необхідній для закінчення до 01.09.95 р. відселення людей...

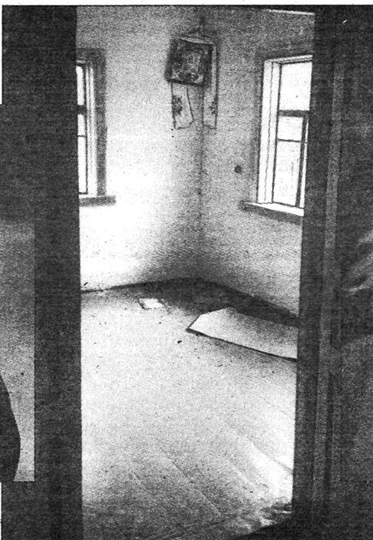
Зважаючи на вкрай напружену морально-психологічну обстановку серед потерпілого населення... обласна Рада народних депутатів неодноразово зверталася до уряду... та відповідних міністерств із проханням виділити додатково області кошти з державного бюджету для будівництва житла переселенцям. Однак до цього часу це питання не розв'язано.

У зв'язку з відсутністю достатнього і повного фінансування будівництво житла для переселення проводиться ... повільними темпами. Станом на 1 червня 1995 р. борг будівельникам ... становить понад один трильйон карбованців. Внаслідок цього, за попередніми розрахунками, на 01.01.96 р. в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення залишиться проживати близько 1700 сімей.

Враховуючи ситуацію... виконком обласної Ради народних депутатів прийняв рішення від 30.05.95 № 56, яким визначено додаткові заходи щодо прискорення в III кварталі поточного року будівництва житла і закінчення до 1 вересня 1995 р. відселення сімей з дітьми, які проживають у зоні безумовного (обов'язкового) відселення. Здійснення цих заходів можливе за умови повного і систематичного фінансування будівельної житлової програми».

У цьому листі помітна не лише стилістична, а й господарська безпорадність.

Адже попри всі і всілякі постанови, розпорядження та рішення, як у 30-кілометровій зоні ЧАЕС, де проживає до цього часу 465 чоловік, тобто 376 сімей, так і в Поліському районі в зоні обов'язкового відселення бідують 1268 сімей, у яких близько 150 дітей. Крилату фразу «нема грошей» чути всюди, де йдеться про ліквідацію наслідків аварії.

А як можна зрозуміти ось таке.

23 січня цього року відбулося чергове засідання Комісії з питань Чорнобильської катастрофи, на якому був присутній заступник міністра Мінчорнобиля В. Пінчук. На моє запитання: «Чи це правда, що з Мінчорнобиля минулого року виділено мільярди карбованців для будівництва очисних споруд у Таращі Київської області, 120 мільярдів для будівництва теплиць у Чернігівській області та 500 мільярдів карбованців для будівництва якогось спеціального житла в Дніпропетровській області і що ці кошти виділено за проханням О. Мороза, Л. Кучми та П. Лазаренка?» — Володимир Якович відповів коротко: «Так. У Таращу та Чернігівську область гроші виділено, а щодо Дніпропетровської області, поки що Мінчорнобиль їх не виділив».

Коментарі зайві.

І останній штрих.

Наприкінці минулого року відбулася зустріч делегацій Іванківської та Поліської райдержадміністрацій з віце-прем'єр-міністром України В. Дурдинцем. Уже в 1996 році В. Дурдинцю надійшла службова записка:

«Згідно з Вашим дорученням групою у складі заступника міністра у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС Пінчука В. Я., заступника голови Київської облдержадміністрації Приймаченка М. І. та завідувача сектору урядового апарату Гайового М. І. 29 листопада 1995 р. розглянуто, з виїздом на місце в Іванківський та Поліський райони Київської області, питання, порушені головами райдержадміністрацій Урупою М. М. та Мотричем В. І. у листах на Ваше ім'я від 24.11.95 р. № 166 та № 478.

Іванківський район.

Вирішено додатково виділити у 1995 році 10 млрд. крб. з метою придбання обладнання для Іванківського хлібзаводу, підвищити з 50 до 100 млрд. крб. ліміт капітальних вкладень на будівництво районної лікарні, внести... до переліків будівництва 1996 року школу в селі Шпилі.

Через недостатній контроль з боку райдержадміністрації за будівництвом і своєчасним введенням газопроводів, кошти, що з 1992 року виділяються району на цю мету, розпорошуються, а пускова програма щорічно не виконується. За рішенням Київської облдержадміністрації, яка з 1996 року буде єдиним розпорядником всіх коштів за Чорнобильською будівельною програмою в області, у 1996 році передбачається фінансувати тільки закінчення будівництва газопроводів у селах зони гарантованого добровільного відселення...

Поліський район.

... Мінчорнобиль і Київська облдержадміністрація робить все максимально можливе для забезпечення безперебійного фінансування будівництва для переселення жителів району із зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Питання надання окремого житла сім'ям, які проживають по 2-3 і більше в одному будинку, частково врегульовано листом Мінчорнобиля від 20.11.95 р. № 321-IГ/16 (в межах можливого згідно з чинним законодавством).

Надано роз'яснення щодо забезпечення житлом сімей, які проживають у державних будинках та квартирах, а також щодо перспективи будівництва житла у 1996 році для одинаків.

Враховуючи категоричні вимоги новоутворених сімей про обов'язкове надання їм окремого житла та їх відмову від переселення в разі невиконання цих вимог (що ставить під загрозу виконання п.2 Постанови Кабінету міністрів України від 17.08.95 р. № 659 щодо закінчення відселення до 01.01.96 р. сімей з дітьми), вважали б за доцільне доручити Мінюсту та Держжитлокомунгоспу терміново розглянути можливості розв'язання цього питання.

У зв'язку з незадовільно поставленою роботою з будівництва житла у селищі Вільча Волчанського району Харківської області, вважали б за доцільне розглянути це питання у вас на нараді із запрошенням керівництва Харківської облдержадміністрації.

... села Рагівка, Шкнева, Стара Марківка, Військова, Максимовичі, Зелена поляна, Червона зірка, Млачівка, Черемошня, Нівецьке належать до зони посиленого радіоекологічного контролю, але, оскільки цей статус оскаржується населенням та службовими особами райдержадміністрації, вирішено провести суцільну перевірку всіх мешканців зазначених сел на предмет отриманої дози опромінення.

Питання видання посвідчень учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС особам, які виконували в 1986 — 1997 роках сільськогосподарські та лісогосподарські роботи на землях, прилеглих до зони відчуження, вимагає змін у чинному законодавстві, але на думку Мінчорнобиля внесення таких змін недоцільне.

Прискорення розв'язання питання захоронення будівель населених пунктів, з яких в основному відселені жителі, можливе лише шляхом якнайшвидшого передання цих населених пунктів та територій навколо них адміністрації зони.

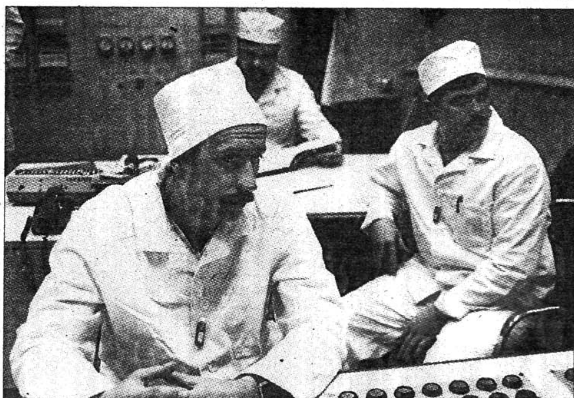
Питання виплати компенсації за втрачене під час переселення підприємствами майно належить до компетенції колишнього Держстраху. В зв'язку з реорганізацією цієї структури вважали б за доцільне доручити Мінекономіки та Мінфіну прийняти відповідне рішення з цього питання».

Бог суддя авторам даної відписки. Вона типова, як і десятки інших, якими прагнуть ліквідовувати наслідки аварії члени згаданої групи.

Щоби не ломитися у відчинені двері, зазначу, що 3 лютого цього року відбулася нова нарада у віце-прем'єр-міністра Василя Дурдинця, де йшлося про те, що зроблено для отих знедолених людей з Іванківського та Поліського районів. Висновок: за грудень минулого року й січень поточного, окрім відписок, аніякісіньких порухів з боку Мінчорнобиля та Київської облдержадміністрації не було.

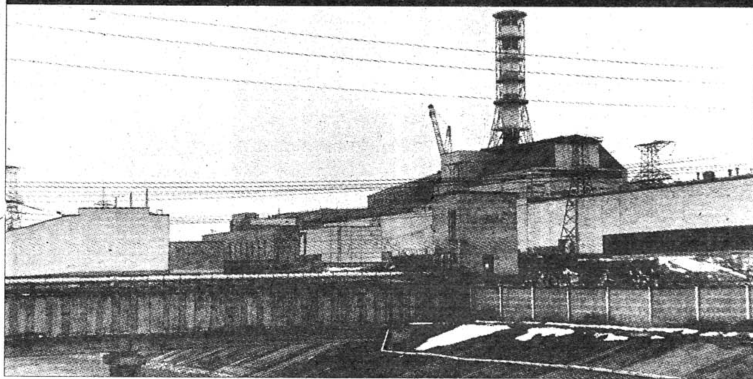
Віце-прем'єр-міністр поставив перед Мінчорнобилем та Київською облдержадміністрацією конкретне завдання: людей з 30-кілометрової зони та з зони безумовного відселення відселити якнайшвидше, а в населених пунктах Іванківського району закінчити газифікацію.

На цьому можна було б поставити крапку. Й чекати нової зустрічі, яка відбудеться через місяць. Але сумно: скільки ж можна обдурювати тисячі потерпілих від чорнобильської біди людей?

АВАРІЯ: 40 днів до і 10 років після

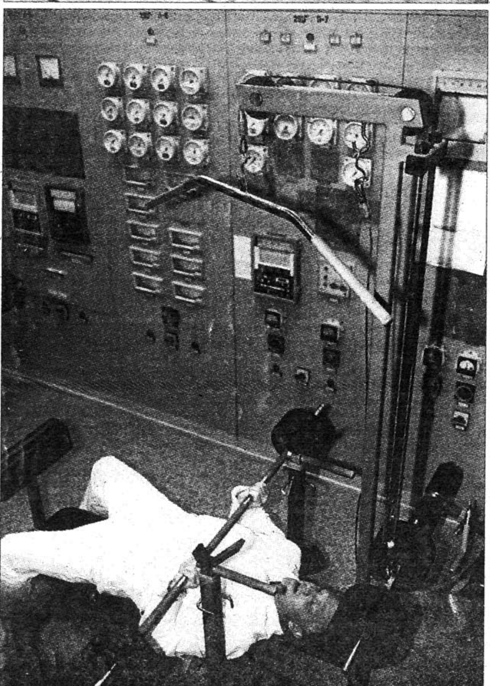
Олександр КЛИМЕНКО (фото), «Голос України»
Валентин ВЕРНОДУБЕНКО, Укрінформ

На жаль, на Заході багато хто не знає глибини проблем, які доводиться вирішувати Україні у зв'язку з ліквідацією наслідків чорнобильської аварії, констатував Прем'єр-міністр України Євген Марчук, перебуваючи нещодавно на Чорнобильській АЕС. Лише з 1992 по 1995 рік держава витратила на ліквідацію наслідків трагедії суму, на яку можна було б збудувати 45 тисяч квартир. З цією метою щороку з бюджету виділялись кошти, еквівалентні 600 мільйонам доларів, що в п'ять разів більше, ніж на потреби розвитку культури і охорони здоров'я.

Незалежно від того, чи надасть нам Захід допомогу у вирішенні чорнобильської програми, чи буде виділено Україні гранти чи ні, держава і надалі спрямовуватиме великі кошти на ці цілі, підкреслив Прем'єр-міністр. Незважаючи на те, що країна відчуває величезні економічні труднощі, в бюджеті на 1996 рік витрати на ліквідацію наслідків аварії не зменшаться і становитимуть 170 трильйонів карбованців. У найближчі п'ять років через бюджет буде витрачено на чорнобильську програму майже чотири мільярди доларів. Причому ці витрати не пов'язані безпосередньо з виведенням ЧАЕС з експлуатації.

Жодна країна в світі не здійснює таких величезних намагань, пов'язаних з ліквідацією наслідків цієї найбільшої техногенної катастрофи століття. Якщо «велика сімка» так само продовжуватиме затягувати надання допомоги у розв'язанні цих проблем, Україна змушена буде діяти так, як диктують закони фізики, продовжуючи робити все необхідне для забезпечення безпечної роботи Чорнобильської станції.

При цьому глава уряду підкреслив, що всі питання, пов'язані з долею ЧАЕС, розв'язуватимуться з урахуванням думки працівників станції, всіх тих, хто тут працює і живе. Адже йдеться не просто про виведення станції з експлуатації, а й про долю міста Славутича, де сьогодні мешкають понад 25 тисяч чоловік.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Пишу вам з Кракова, Парижа...

16 березня — 125-річчя від дня народження видатного українського пейзажиста, шевченкознавця, письменника Миколи Бурачека. Пропонуємо кілька фрагментів із його життєпису

КРАКІВ, 1907 рік

Сонячний день догорає. Тепло раннього вечора пестить обличчя, і хочеться присісти де-небудь і згадувати щось приємне. Художник аж тепер помітив, що, гуляючи, підійшов до міського цвинтаря. На якусь мить зупинився, а потім рішуче попрямував кленовою алеєю. Це найспокійніше місце Кракова було йому зовсім невідоме.

Сьогодні тут чудово. У повітрі незвичайна прозорість. Тополі покірно розпустили віти. З впорядкованих могил до випадкових відвідувачів тягнеться колючкувата шипшина. Гостре листя оцетника розкидалось жовтогарячим віялом. В'януть лише троянди — яскраві кольорові цятки на згасаючому тлі.

Художник присідає на лавку в алеї. Але йому раптом здається, що він — єдина жива істота в цьому світі. Він схоплюється й намагається бігти, але помічає, як хтось проходить повз нього.

Жінка в темнім костюмі наблизилась до нагробка в кінці алеї й безсило опустилася на коліно. Її плечі здригалися від ридання.

Коли вона поверталася до виходу з цвинтаря, Художник побачив обличчя незнайомки.

—Язю!

Жінка зупинилася в нерішучості.

—Перепрошую, — Художник назвав себе, помітивши, що його не впізнають.

—Ви? Боже мій! Ви так змінились, так змінились. А що робите тут, на цвинтарі?

Художник не знаходив слів для відповіді.

—Я вже другий рік живу в Кракові. Навчаюсь в академії мистецтв. Якби я знав, що ти... що Ви тут теж живете...

—Після того від'їзду з Кам'янця я весь час в Кракові. Та про що ми? Скільки разів я уявляла нашу зустріч! — Ядвіга опустила очі. — І треба ж отак знайти один одного саме тут — біля моєї доньки. — Ядвіга запросила завітати з візитом і попрощалась.

Художник підійшов до надгробка, біля якого віддавалась розпуці Ядвіга. Старі дерева обступили цю могилу. На мармуровій плиті, що служила основою для хреста з розп'яттям, яке міцно обплела виноградна лоза, було вибито лише одне слово «Вандзя».

КИЇВ, 1912 рік

«Нарешті, після семирічного перебування за кордоном, я повернувся на батьківщину, до Києва. Місцеві художники зустріли мене тепло. Але «слава» серед колег матеріально мене не влаштувала. Так звані «меценати» ставилися до мене звисока, а подекуди просто й образливо. Таке було життя, часом навіть голодне, але пензля я не міг кинути й не міг «халтурити», — це автобіографічні рядки Миколи Бурачека. Участь у київських виставках 1913-14 років утвердила його авторитет пейзажиста.

Повернення на батьківщину стало для Художника омріяним поверненням до напруженого творчого життя. Сторінки його щоденника (а М. Бурачек вів його з 1906 року, тобто ще з часів, коли був актором мандрівного театру, з яким об'їхав майже всі міста європейської Росії) у ці роки заповнюються роздумами про українських митців і взагалі національну та світову культури. 1905 року Микола Бурачек як пейзажист-аматор взяв участь у першій всеукраїнській виставці митців у Львові, де на нього звернув увагу Іван Труш. А потім були зустріч з європейським відомим пейзажистом Яном Станіславським і навчання в Кракові...

«Пам'ятаєш, брате мій, весну, коли ми, українці, немов весняні води після довгої зими, розлилися по майданах, вулицях міст і сіл, вийшли на демонстрації з портретом Тараса Шевченка? Ти пам'ятаєш, як забилися наші серця, немов єдине серце України? Це був час, коли на весь світ знову пролунало забуте слово «Україна». І кожен з нас, свідомих громадян, хотів хоча б що-небудь зробити для розбудови і зміцнення зачарованого злими силами краю. Як напружено, як палко вміли ми тоді працювати...»

Й справді, чудом зберігся в архіві Художника цей пожовклий від часу аркуш з чернетковими записами. Адже в 30-ті роки Микола Бурачек постійно чекав арешту — за співпрацю з Михайлом Грушевським, за участь в розбудові українського театрального, освітнього, наукового, мистецького життя, врешті, за те, що був талановитим українським пейзажистом. Але доля помилувала його...

Після революції, коли один за одним гинули його однодумці — К. Стеценко, О. Мурашко, М. Леонтович, Г. Нарбут, Художник перебував на Уманщині — викладав малювання в сільських школах. Уявляєте, як пощастило тим учням із сіл Погребище, Дзвінків, Кашперівка, адже їх навчав малюванню випускник Краківської академії мистецтв, який удосконалював майстерність у Парижі в Анрі Матісса, а в 1917 році—президент, а потім — професор Української Державної Академії Мистецтв!

1925 року Микола Бурачек переїжджає до Харкова й очолює художній технікум, а після його реорганізації в інститут стає професором цього вузу. Виставки його картин 1934, 1936, а особливо 1941 років дали змогу мистецтвознавцям з повним правом писати про нього як про видатного майстра пейзажу, піонера шевченкознавства, живописця європейського рівня. На жаль, досі творча спадщина Микола Бурачека не досліджена й не оцінена. Щоправда, можливо, майбутнє егоїстично зберігає його картини для себе, щоб земляни XXI століття могли побачити, яка ж була природа в попередньому віці, й порівняти? Полотна Майстра, що знаходяться у багатьох значних художніх музеях України, а також у Кракові, Берліні, Москві, Санкт-Петербурзі, інших містах, є для цього щедрим матеріалом.

ХАРКІВ, 1942 рік

В окупованому Харкові Художник творчо працював дуже мало. Тяжка хвороба не дозволила йому евакуюватися навіть до Сиктивкара — чому для від'їзду йому було визначено це північне місто, а не Ташкент, куди їхали всі, — цього Микола Бурачек не знав. Йому залишалося єдине — сидіти біля вікна, що виходило на південь, поряд з мольбертом і згадувати пережите. Перед очима оживали не тріумфальні хвилини визнання його таланту, не дні, коли він переконувався, що дійсно досяг мистецьких вершин. В його пам'яті спливали маленькі радощі дитинства, спалахи першого кохання, мандри по Росії з друзями-акторами, з художниками — по Європі...

Того серпневого дня він теж грівся під променями сонячного світла, що проникало в кімнату крізь заклеєні хрест-навхрест шибки. Його дружина підійшла й запитала стурбовано:

—Що з тобою, Колю?

—Хіба ж я знаю, Оленько. — Це були його останні слова.

Микола Бурачек помер 12 серпня 1942 року. Харків прощався з видатним Майстром, шануючи його за талант і відданість рідній землі. Очевидці розповідають, що назустріч похоронній процесії йшла колона німецьких солдатів. Офіцер зупинив її і дав можливість пройти учасникам похорону. Не будемо шукати тут якогось іншого смислу, крім того, який зрозумілий кожному. До того ж серед офіцерів частин вермахту, які дислокувалися в Харкові, були й такі, що бачили картини Художника на виставках в Німеччині. Справжнє мистецтво якщо не єднає народи, то хоча б примирює їх. Така правда людського буття на землі.

ПАРИЖ, 1911 рік

«Неділя, 20 серпня.

Милі мої, вибачаю, що пишу Вам олівцем — не взяв з собою чорнила, та ще й із запізненням. Подорож була не з приємних, бо я не встиг на потяг і довго чекав наступного. Потім почалося шукання помешкання — це вже справжня мука для мене... Поселення тут не симпатичні, життя дороге. Тож коли ми здолали всі труднощі, я зрозумів, що довго тут не витримаю... За квартиру платимо 1 франк за добу. А в одному місці вимагали 100 франків за місяць... Селище розкидане... Ніщо тут не нагадує мені батьківщину.

Та найбільше мучить те, що я передчуваю, що нічого не намалюю. Якісь дикі пейзажі, жодної річки, важке повітря...

Як почуває себе Ваша дружина? Хвилююсь за неї — адже ми нічого тепер не знаємо про Вас. Можливо, я ще застану її в лікарні?

Мені так сумно тут, що кинув би все й повернувся до Парижа, але саме там зараз гостює у знайомих власниця будинку, де ми зупинились.

Над чим Ви тепер працюєте і як ваше здоров'я? Прошу Вас написати мені сюди хоча б кілька слів. Особливо про Вашу дружину. Як почуває себе спадкоємець? Чи гаразд все з ним? Що чути в Парижі? Я тут нічого не читаю.

Цілую Вас, а дружині низький уклін. Тадеуш.

Моя адреса: пошта Сен-П'єр, департамент Візе».

Художника розчулив цей лист товариша й колеги. Тадеуш Маковський з наближенням осені вирішив виїхати на етюди до моря. Вибрав околиці атлантичного Ля-Рошеля, які, як він вважав, своїми піщаними дюнами й прибережними лісами повинні були нагадати йому Польщу. Та, як свідчив лист, Тадеуша чекало там розчарування.

Художнику згадалися роки його навчання в краківській академії мистецтв, вчителі — найперше поважний Ян Станіславський, Фердинанд Рушиць, який посів місце професора майстерні після раптової смерті 1907 року Станіславського, студентські поїздки на етюди в Тинець, Закопане... Звідти зовсім недалеко до Львова, а від нього й до батьківщини — Поділля — рукою подати!

Тадеуш Маковський став уважним опікуном Бурачеків, коли вони прибули до Парижа. Він подбав про невелику, але затишну квартиру на вулиці Лавра, сприяв тому, щоб Художника прийняв до своєї майстерні Анрі Матісс.

Підтримка давнього товариша особливо радувала тепер, коли Художник переживав трагічні дні. У червні померла його донька Алла, а 12 серпня, тобто через два місяці, народився Жермен-Борис. Й справді, майже, як в Олеся — з журбою радість обнялась! Художник відкрив томик Михайла Коцюбинського. «Цвіт яблуні»: «Цвітуть яблуні... Я машинально зриваю цвіт і прикладаю холодну од роси квітку до лица. Рожеві пелюсточки од грубого дотику руки обсипаються і тихо падають додолу. Хіба не так сталося з життям моєї дитини?... Я не забуду щастя дотику до її шовкових кучерів, не забуду її душі, що дивилась крізь сині очі, — моєї душі, тільки далеко кращої, чистішої, невинної...»

Ольга — дружина Художника, по смерті доньки збайдужіла до всього світу. Навіть ім'я народженому синові дали лікарі. Коли Художник дізнався про це, зміг лише додати до Жермена й своє — Борис.

«Вже не буде нічого. Ні прогулянок з Аллою поблизу величної «Гранд-опера», які він так любив. Адже тут, де на сцені співали Соломія Крушельницька та Іван Алчевський, легко думалось, мріялось про щасливе повернення додому, про успіх на малярських виставках, який — він був переконаний — обов'язково прийде!

Не зможе він, сповнений радості, гуляти Єлисейськими Полями, відвідувати Монмартр, Лувр, Версаль, парк Монсо...

Нічого вже не буде!»

Та життя брало своє. З берегів Сени в Київ летіли поштові листівки...

«З Новим роком, любі наші друзі! Сердечно бажаю Вам всього найкращого! Що я не писав Вам, гадаю, зрозуміло й без пояснень. І Париж, і нові умови життя, нарешті, робота в школі — все так паморочить голову і забирає так багато часу, що увечері повертаєшся додому виснажений, мов пес з полювання. Почуваю себе справді на чужині — ні слова рідного, ні знайомого обличчя...

Сердечно тисну Ваші руки. Ваш Микола Бурачек».

З Франції Художник привіз не лише витончену манеру малювання. Роботи Майстра назавжди прийняли в себе сонячне світло, проміння якого додає весняного настрою навіть його зимовим та осіннім пейзажам: «Міст Сольферіно в Парижі», «Ставок біля Ейфелевої вежі в Парижі», «Вечір на Сені», «Церква Сен-Етьєн у Парижі», «Покрівлі Парижа», «Собор Паризької Богоматері», «Рю де л'Авр»... Проте уважний глядач завжди помічає в цих та інших картинах художника тінь смутку — це авторський вияв бачення ним світу як явища драматичного, повного і щастя, і трагедій, вічного народження й вічного зникання.

Олександр БОЙЧУК, лікар

У російській глибинці

Лист читача

ОСТАННІМИ роками чую дуже багато розмов про те, що, мовляв, у нас в Україні все погано, а в Росії набагато краще; що Росія прекрасно живе за рахунок своїх невичерпних багатств — нафти, газу, лісу, а ми всього цього позбавлені, і тому тільки разом із «старшим братом» якось зможемо проіснувати.

Я завжди на це відповідав, що бідна на природні багатства Західна Європа якось перебивається, та й навіть колишня радянська Прибалтика, де при владі патріоти, а не перевертні, має вищий життєвий рівень, аніж, скажімо, в нас. І все ж я сумнівався: може, справді Росія забезпечила своїм громадянам дещо вищий життєвий рівень, аніж у нас? Тим більше, що московське телебачення весь час акцентує увагу на зубожінні населення України.

Тверська область. Міста «виссали» з сіл Бежецького району майже всю молодь, старі, на жаль, ідуть навіки у рідну землю. Частину спустілих будинків скупили під дачі москвичі і тверяни. А деякі — бездоглядні. Якщо найближчим часом у таких будинків, як оцей (на знімку), не з'являться справжні господарі, вони приречені на цілковите руйнування, лише в Бежецькому районі їх більш як півсотні. Але біженців, либонь, не менше?

Фото Олександра ОВЧИННИКОВА (ІТАР-ТАРС).

І от недавно в мене з'явилася можливість на власні очі побачити російську глибинку. Понад місяць провів я на батьківщині дружини в Пермі.

Глибока криза не обминула і цей край. Військові заводи (а тут їх більшість) ніяк не можуть здійснити конверсію виробництва, через те працюють не на повну потужність. Звідси й низький життєвий рівень робітників.

Як лікар я передусім познайомився зі своїми колегами, побував у кількох медичних установах. Перше, що почув, було:

— У вас там ще гірше.

Стало зрозуміло, що ГРТ свою справу зробило.

Почали розмовляти. Середня зарплата лікаря — 290—350 тисяч рублів. На наші гроші за курсом: 1:40 це — 12—14 мільйонів купонів. (Далі всі ціни називатиму в перерахунку на купони).

Багато родичів та друзів цих медиків працюють на великих заводах. Середня зарплата робітників та інженерів коливається в межах 8—10 мільйонів. Така сама зарплата вчителів. І ці гроші видають із запізненням на 2—4 місяці.

Тепер щодо цін. Назву деякі основні. Буханець білого хліба — 110 тисяч, кілограм «вареної» ковбаси — 800, пачка «Прими» (найдешевші) — 40, одна поїздка в міському транспорті — 26, один талон на метро — 40, кілограм картоплі — 60 (це за небувало високого врожаю), кілограм яблук — 240—280 тисяч.

Побував на біржі праці. В основному пропонують роботи з платнею 6—8 млн. крб. Щоправда, деяким висококваліфікованим робітникам — зварювальникам, кранівникам — пропонують по 40—50 млн.

По місцевому телебаченню показали передачу про полк винищувальної авіації, дислокований на околиці міста. Офіцери розповідали, що вони чотири місяці не отримують зарплати. Командир дозволив їм по обіді йти зі служби й працювати хто де зможе. Працівники офіцерської їдальні розповідали, що шматочки м'яса, загорнуті в серветки, військові несуть додому голодним дітям.

Звичайно, не всі й там живуть погано. Люди крутяться, хто як може. Підробляють, підторговують, потроху крадуть. Є й «новые русские», що розжиріли на людському горі. Одне слово, багато чого, як і в нас.

Торік 7 листопада я побував на комуністичному мітингу. До болю знайомі промови почув там. Пенсіонери дружно кляли зрадника Горбачова, іуду-Єльцина, західних імперіалістів, які гуртом розвалили «великое Русское государство, создававшееся веками». Закликали все знову націоналізувати і прикрити всі магазини.

Різниця з бориспільськими комуністичними мітингами полягає лише в тому, що перм'яки — патріоти своєї землі, а наші «землячки з циновими гудзиками» виступають п'ятою колоною московського шовінізму.

Росіяни чітко усвідомлюють, що Росія — їхня єдина батьківщина, що її потрібно захищати, що тільки своя держава захистить їхні інтереси і що слабакам-сусідам вони в разі потреби вилізуть на голову. Дивлячись на них, я з жалем згадував про те, що імперія вибила з багатьох українців почуття любові до України, почуття відповідальності за її долю.

На превеликий жаль, ці позитивні якості росіян здебільшого переростають у відвертий шовінізм і національну нетерпимість. Я не раз чув висловлювання про потребу ліквідувати державні утворення інших народів на території великої Росії, поділити її на губернії. Про чеченців кажуть, що це дикуни, яких Росія ощасливила благами цивілізації, а вони, з'ясувалося, невдячні. На моє зауваження, що з такими дикунами просто не слід жити в одній державі, мені відповіли: Чечня — важливий стратегічний район, тому його аж ніяк не можна віддати.

Отака типова логіка колонізатора звучала з вуст простого робітника.

Як тільки я казав, що приїхав з України, відразу пропонували об'єднуватися. «Адже ж існувала Київська Русь». Одного разу я сказав, що згоден. Тільки на таких умовах: столиця — в Києві (це відразу викликало напружене мовчання), державна мова — українська, вища освіта і навіть школи у російських містах — українські... Тобто я їм запропонував усе в Росії зробити так, як за століття свого правління Росія зробила з тією частиною України, яка перебувала під її владою.

Вони мої слова не сприйняли. Але знайшлася людина, котра пізніше запитала:

— Невже все те, що ви сказали, Росія справді зробила з Україною?

Я порадив їй побувати в Одесі, Запоріжжі, Донецьку, щоби на власні очі все це побачити і в усьому переконатися.

Висновок з цієї поїздки я зробив такий: Росія живе принаймні не краще за нас. І звідти, з Росії, до нас нічого доброго не прийде. Тому було б великою помилкою сподіватися на доброго дядька зі сторони — його просто немає. Треба самим наводити порядок у власній хаті. І — до того ж — поставити надійний тин. Щоби було безпечніше.

Бориспіль.

Дитяча проблема

Найкраща Батьківщина-мати не замінить найгіршої просто мами. На жаль, іноді це робити доводиться

Конфіскуючи в батьків, ми конфіскуємо і в дітей. І тим самим провокуємо оту саму родинну «дурну безкінечність», яка підштовхує дітей на батьківські круги своя. Ідеального суспільства ми ще не побудували. Такого, щоб, якщо вже у батьків відрізати, то дітям — доточити?

Юридичні аспекти проблеми коментує в. о. начальника управління організаційного забезпечення діяльності судів та судово-правової реформи Міністерства юстиції України Людмила СКОМОРОХА.

«Є частка вини батьків, які нівечать долю власних дітей. Але є і неувага держави до того, що буде з дітьми тих, хто порушив закон. Приклад: матір учня 10-Б класу Олега Ш. заарештували в січні минулого року у справі з наркотиками. 1 лютого працівники органів внутрішніх справ під час обшуку описали майно, що має бути конфісковане: швейна машинка, холодильник, телевізор (несправний), дві скрині, канапа, шафа, обручка. Вказали неповнолітньому синові арештованої на відповідальність за збереження цих речей, але нікого не попередили, що дитина зосталася без засобів для існування. Держава в особі судового виконавця вперше звернулася до школи 4 вересня — щоб знайти Олега Ш. і згідно з рішенням Уманського райсуду конфіскувати половину вказаного майна, — не предметів розкоші, а життєво необхідних речей сім'ї середнього достатку. Доля дитини державу не турбує».

П. ГАТАЛЬСЬКИЙ,
соціальний педагог школи № 12.

Бердичів.

—Якщо справу порушили органи внутрішніх справ, то вони мали б звернутися до органів опіки. А ті вже або призначити опікуна, або вирішити з дитбудинком. Неповнолітній не може нести відповідальності за збереження майна, бо він неповнолітній. Це має робити опікун, так само як і захищати права неповнолітнього, в тому числі й майнові.

—Коли виносять рішення про конфіскацію частини чи всього майна, чи беруть до уваги такі речі, як п'ятеро чи, скажімо, десятеро дітей?

—То справа суду. Ми не аналізуємо судову практику. Її аналізують судові органи. А щодо ситуації - п'ятеро дітей чи десятеро дітей, то є інститут виключення із акта опису. Опікун має подати позов до суду, в якому стверджує: оця шафа не належала засудженій, а оцей холодильник потрібний для життєдіяльності дітей. І суд розбиратиметься. Якщо рішення суду неправильне, його можна оскаржити у суді вищого рівня. Або цілком, або в частині конфіскації. Це передбачено законом.

—І дитячі ліжка залишать?

—Їх у будь-якому разі залишать. Є перелік речей, що не підлягають конфіскації. Житловий будинок із госпбудівлями — в селі. На кожну особу — літнє або осіннє пальто, зимовий і літній костюми, для жінок — два зимові й два літні плаття. Головні убори по одному на кожен сезон, для жінок ще дві літні й одна зимова хустка. Пара шкіряного взуття, пара гумового, пара валянок.

Залишають дві зміни білизни, постіль, перину, подушку, два простирадла, два напірники, ковдру, два рушники. Необхідний кухонний посуд. Меблі: ліжко, стілець чи табуретку на особу, стіл, шафу, скриню на сім'ю. Всі дитячі речі, харчові продукти на три місяці, для селян — до нового врожаю. Потрібне для приготування їжі та обігрівання приміщення протягом шести місяців.

Не підлягає конфіскації корова або телиця, а коли нема ні того, ні того — вівця, коза чи свиня. Корми в кількості, необхідній до вигону на пасовище чи збирання нових. Посівне насіння. Сільськогосподарський інвентар, знаряддя кустарної ремісничої справи, а також потрібні для професійних занять засудженого інструменти, приладдя, книги, якщо тільки суд не позбавив його права займатися такою діяльністю.

І нарешті, внески до кооперативних організацій, крім дачно-будівельних кооперативів. Внески до житлово-будівельних кооперативів можуть конфіскувати, коли спорудження будинку ще не завершене.

—Чи можуть конфіскувати міську квартиру?

—Державну — ні. Щоправда, є такий порядок: якщо особа не проживає в помешканні понад півроку, то втрачає на нього права. Але коли там залишається і постійно мешкає дитина, ніхто цю квартиру не забере.

—Засуджена мати мусить платити аліменти.

—Організаційних проблем з цим нема. Аліменти стягують за місцем виконання покарання. Аби було що стягувати. Там просто може не бути обсягу роботи. Тоді суд видає довідку, й витрати на утримання дитини бере держава.

—Мабуть, у цивілізованому світі є чималий досвід розв'язання багатьох аспектів «дитячої» проблеми?

—У Польщі, наприклад, є система судових кураторів. Судовий куратор починає працювати з сім'єю, в якій є кримінально спрямовані батьки й соціально незахищені діти, задовго до того, як щось трапиться. Нема там і проблеми нестягнення аліментів, для цього створено спеціальний державний фонд.

Інтерв'ю взяла Людмила МИКИТЮК.

Володимир НАВРОЦЬКИЙ, доктор медичних наук

О. Грибоєдов, Л. Толстой, М. Булгаков у Чечні

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ

Нещодавно ми довідались, що Аркадій Вольський, який умиротворяв Карабах, а по тому очолював «переговорний процес» у Чечні, організував звернення 100 представників інтелігенції до Б. Єльцина з вимогою припинити війну в Чечні. На знак протесту проти політики продовження війни вийшов із комісії з прав людини і з президентської Ради Сергій Ковальов, а губернатор Н. Новгорода Борис Нємцов зібрав 1000000 підписів, що вимагають розв'язання конфлікту мирним шляхом.

Багато хто з нас ще в школі «проходили» О. Грибоєдова, Л. Толстого, а пізніше читали М. Булгакова, гадаю, також інтелігентів (за енциклопедичним словником вони тямущі, розумні, мислячі), котрі в різні роки брали участь у чеченських війнах і залишили свої враження про них, свої шляхи розв'язання цього протистояння, що протривало багато сторіч.

1825 року (тобто 170 років тому) О. Грибоєдов з кримської Керчі виїздить до «Грозного на Сунджі» і пише звідтіля «тепер мене займає боротьба гірської та лісової свободи з барабанною просвітою... будемо вішати і прощати і плюємо на історію».

«До Чечні! До Чечні! Тут війна особливого гатунку... головне утруднення у хащах та ущелинах відшукати супротивника...»

«Тут потрібна військова людина, рішуча і розумна, не лише виконавець чужих приписів, сам творець своєї поведінки».

«Я тепер особисто знаю багатьох князів і узденів. Двох при мені застрелили, решту замкнули в колодки, прогнали крізь стрій, на одного я третього дня набрів понад річкою: висить, і вітер його повільно гойдає; та діяти страхом і щедротами можна лише у часі. Лише якнайсуворіше правосуддя мирить упокорені народи. Подивимось, чим закінчиться похід проти чеченців, їх схвилював не так імам, як покійний Греков, здібна людина, але грабіжник».

Грибоєдов затулив своїм тілом, стоячи біля вікна, від очей батька, великого феодала «шанованого від Чечні до Абхазів» Джанхотова, подробиці підступного розстрілу в дворі його сина, що рішуче відмовився здати зброю під час арешту, і пояснює: «Тут арешт не те, що в нас, не скоро дає себе позбавити зброї людина, яка в цьому всю честь вбачає».

Видатний дипломат свого часу подав цареві конкретний проект того, як припинити в Чечні війну, «зберегти Росії тисячі безцінних життів синів її» — він полягав у створенні спільної російсько-закавказької торговельної компанії. У цьому документі лунали нові слова: «Акції», «курс», «рух грошей», «обіговий капітал», «підприємництво». І далі: «Заохочення сподіванням бути багатшими і щасливішими. Таким чином уряд відкриє нові шляхи промисловості й торгівлі, забезпечить приватним особам засоби користуватися тими вигодами, які надає їм сама природа». І по тому: «Ніколи військо, яке тимчасово приборкує супротивника чи готове лише винищувати його, не може так стало загнуздати, притлумити ворожнечу, як народонаселення, освічене та багате» і приклад наводить «Північно-Американські Сполучені штати», які становлять собою зразок якнайповчальніший.

«Ніщо не скріпить так твердо і неподільно зв'язків, що з'єднують росіян з новими їхніми співгромадянами по всей бік Кавказу, як прагнення до взаємних і спільних вигод»,— завершує О. Грибоєдов.

А через 25 років після О. Грибоєдова, 1851 року, в Чечні опинився не менш проникливий інтелігент, який брав безпосередню участь у її підкоренні — Л. Толстой.

Не переповідатиму зміст його всім, певне, відомого «Хаджи Мурата». Нагадаю лишень деякі епізоди. Дізнаємося про існування селища Ведено та інших, сьогодні добре відомих, бачимо тактику підкорення Чечні шляхом вирубування лісів, спалення аулів, кукурудзяних полів, винищення горців, загибель російських солдатів, офіцерів, пияцтво у війську, грабунки...

Наочно бачимо, розуміємо де і як, за впливу яких обставин, палацових інтриг ухвалює важливі державні рішення Микола І. Вперше починаємо розуміти мотиви вчинків Шаміля, коли читаємо імамові «проголошення», який закликає народ до священної війни, та трагізм долі Хаджи Мурата, що віддає своє життя до останку і віддає його ціною великих втрат ворога.

Л. Толстой явно із симпатією змальовує чеченців. І вочевидь протиставлення Шамілеві Миколи І, котрий вважав себе «єдиною в Росії чесною людиною», але засуджував студента-поляка до 12000 ударів палиці (для смерті досить 5000!), облудно стверджував, що «слава Богу, смертної кари в нас немає, і не мені запроваджувати її», або який наказав судити воєнним судом «уніатів, які не бажають переходити у православ'я», і віддати у солдати редактора газети, що надрукувала відомості про привласнення царем (його удільним відомством) кілька тисяч душ державних селян, — Шамілеві, який судив одноплемінників за вживання тютюну, горілки і, як ми нещодавно часто казали, «зрадників Батьківщини».

Дуже раджу всім нашим сучасникам, особливо політикам, які ухвалюють суперечливі, категоричні, радикальні рішення, перечитати цю повість російського генія і зрозуміти, чому Лев Толстой так і не міг видати її, 60 років протримавши в столі, аж до залишення Ясної Поляни. І чому повість без цензурних виправлень було видано лише 1912 року, та й то за кордоном в його «Посмертных произведениях».

Слід також спробувати зрозуміти, чому Л. Толстой подав саме в Чечні рапорт про відставку і попросився після відмови на війну з Туреччиною, в Крим, і чому його обтяжувала служба в Чечні.

А ще через 70 років після Л. Толстого на війні в Чечні опинився М. Булгаков, лікар-офіцер денікінської армії, який цього разу воював на два фронти — проти імама Узен-Хаджи і партизанських загонів, створених більшовиками. І знову знайома географія — Шалі, Чечен-аул та ін.

І знову спалені аули, саклі, станиці, кукурудзяні поля і «отчаянно бьющиеся», «как черти», чеченці.

І знову «з сідлами (хвацьких гребенських станичників) клунками зв'язані жахливо виють кури й гуси», «п'ятнадцять курок бухнули в казан».

І далі: «Голову даю відтяти, що все закінчиться кепсько. Так і треба — не пали аулів», дезертир фельдшер, пограбований труп чеченця біля дороги з «розкиданими хрестом руками», обліплений «смарагдовими мухами» і несподівана зустріч з «мирними» чеченцями, які відпустили заблукалого лікаря і знайоме вже — «п'яні усі», аж до машиніста, винуватці катастрофи на залізниці.

«За один рік я перебачив стільки, що вистачило б Майн Ріду на 10 томів», — зізнається Майстер.

І нарешті: «Я інтелігент... Бути інтелігентом зовсім не означає обов'язково бути ідіотом... Досить!.. Прокляття війнам віднині і навіки!»

І нині справжня російська інтелігенція зрозуміла, що часи підкорення народів минули, навіть маючи на озброєнні «Град», танки, літаки, бойові гелікоптери.

На жаль, можновладців так нічого й не навчив нещодавній сумний досвід могутньої Америки, яка вже не вирубувала ліси у В'єтнамі, а знищувала їх (а заодно й мирні поселення) напалмом, отрутохімікатами.

Не знаю, як іншим, а мені, м'яко кажучи, неприємно бачити блимаючого на телеекрані самовпевненого генерала, який бездарно вчинив у Чечні побоїще і який стверджує, що російські юнаки помирають там з усмішкою на вустах.

Воїстину — доста!

Зброєю підкорити не можна, треба шукати мирні шляхи і до того ж бажано гуманні. Цьому вчить історія й генії російської культури.

Ялта.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

ЧОТИРНАДЦЯТЬ СТОЛИЦЬ УКРАЇНИ

Короткі нариси з історії нашої країни

Київ — столиця князя Святослава (964—972 рр.)

Син княгині Ольги, одна з найвидатніших особистостей Київської держави, запальний 22-річний красень-князь Святослав увібрав у себе якості, які би зробили честь будь-якому з найдостойніших людей не лише його часу. Точніше і вичерпніше, як про нього написано у літописі, не скажеш: «... він почав збирати багато хоробрих вояків, бо й сам був хоробрий і легкий, ходив, як леопард, і багато воював. Не брав з собою возів, ні казана, ані варив м'яса, тільки, порізавши тоненько конину чи звірину, чи воловину, пік на углях і так їв; не мав і шатра, а підстелював на спання підклад (що був під сідлом), а в голови сідло, — такі ж були і вояки його. А як ішов на якийсь край, сповіщав наперед: «Іду на вас!»

Де і куди Святослав лише не ходив! І на косогів, ясів, що жили тоді на Кавказі; на порти хозарські, відкривши тим самим шлях для Русі по Волзі до персько-арабських міст. Ходив на Подоння, на Оку до в'ятичів, аби платили данину Русі; ходив на Дунай на могутнє царство болгар і побив його; дійшов до Балкан аж поки не завівся з Візантією і пішов на Царгород. Спершу греки відкупилися від нього фантастичною даниною. А вдруге, взнавши, що в Святослава всього 10 тисяч війська, зібрали 100-тисячне військо своє й рушили на нього самі. Та незважаючи на перевагу в чисельності, тодішній візантійський імператор Цимісхій все ще боявся непереможного Святослава і уклав із ним мир.

Святослав повернув до Києва, куди саме тоді підійшли печеніги. Підстерігши його біля дніпровських порогів, печеніги вбили його, а їхній хакан Куря із Святославового черепа зробив собі золоту урочисту чашу. А для нас записаний візантійським істориком лишився його портрет: «Він був середнього зросту, кремезний і сильний, ніс мав короткий, сині очі, густі брови; бороду мав голену, довгі вуса і на голові чуб; виглядав суворо. Був убраний зовсім просто і нічим не визначався з-поміж інших воїнів, тільки чистіша була на нім полотняна сорочка, а єдиною окрасою був золотий ковток у вусі. Поговорив трохи з цісарем, сидячи в човні, й поїхав».

Київ — столиця князя Володимира (980—1015 рр.)

У князя Святослава, коли він загинув, лишилося троє синів: Ярополк, Олег та один позашлюбний від ключниці Малуші — Володимир. Ще за життя Святослав поміж ними країну вже поділив: Київ віддав Ярополкові, Овруч — Олегу, а Володимиру — Новгород.

За намовленням одного з воєвод, Ярополк убив Олега. Взнавши про братовбивство, Володимир утік з Новгорода до варягів збирати військо. Ярополк став князювати одноосібно. Тим часом, зібравши варягів, Володимир рушив на Ярополка, убив його і став на чолі держави, в якій — близько 20-ти величезних земель, де жили не лише слов'яни, але й тюркські та угро-фінські племена. Лишаючи поза увагою всенародні віча і вже будучи православним, сам князь Володимир береться за хрещення своєї держави. Спочатку він вибирав між ісламом та християнством, але з політичних міркувань — бути ближчим до Візантії — та ще й оженившися на сестрі візантійського імператора Анні та повінчавшися з нею в Корсуні (нинішній Севастополь), обирає християнство.

Хрещення України-Руси відбувалося жорстоко. Почалося воно у Києві. Спочатку Володимирові християнізовані дружинники, попаливши киянам хати, підпаливши їхні молільні язичницькі капища, повбивали волхвів і порубали священні гаї, знищили правічну слов'янську писемність, що звалася «резами». Потім пороздягали й позаганяли киян у притоку Дніпра річку Почайну, почали їх бити: в той час візантійські священики над їхніми головами махали кадильницями і хрестами. Так, у 988 році почалося знищення тисячолітньої дохристиянської культури України-Руси, яка звалася й називається досі язичницькою...

Як і княгиню Ольгу, князя Володимира православна церква зачислила до лику святих.

Київ — столиця князя Ярослава Мудрого (1019 — 1054 рр.)

Князь Володимир Великий помер у 1015 році. Кожному з дванадцятьох своїх синів він дав по князівству ще за життя, а найстаршому Святополку дістався Київ. Після смерті батька, щоб заволодіти всією державою, Святополк почав вбивати своїх братів. Так, він зарізав ще зовсім юних Бориса та Гліба, за що народ прозвав його «Окаянним», а Бориса і Гліба церква долучила до ліку святих. Тоді ж один із братів Святополка — новгородський князь Ярослав — пішов на нього війною й переміг. Тим часом Ярослав воює ще з іншим його братом Мстиславом, що князював у Тмутаракані. Війна тривала три роки, аж поки брати не уклали мир: за Ярославом лишилися землі правобережжя Дніпра на захід, а Мстиславу —на схід.

У 1036 році, після смерті Мстислава, Ярослав перейняв владу у всій державі. Час його князювання — це найбільший розквіт Київської держави, коли обшири України-Руси сягали від Балтійського моря до Чорного і до Кавказу, від Дону і до Карпатських гір — понад 800 тисяч квадратних кілометрів мала тоді Українська держава.

Князя Ярослава називали ще «тестем Європи» — його дружина була шведською принцесою; польський король тримав його сестру; іншу сестру — візантійський імператор. Троє його синів оженилися на європейських принцесах, а доньки були угорською, норвезькою та французькою королевами. Вперше за історію православ'я київським митрополитом він призначив не грека, а українця — звали його Іларіоном. Це він, князь Ярослав, розбудував Київ — спорудив золотоверхий храм Київської Софії (1037 р.), позолотив бані усім 400 київським церквам, спорудив Золоті Ворота. З його легкої руки чернець Антоній заснував Києво-Печерську лавру (1051 р.). Це він, князь Ярослав, написав звід законів — «Руську Правду», своєрідну першу в Україні конституцію, яка вперше визначала права людини. В нього була одна з найбільших у тодішньому світі бібліотека, за що й прозвали його Мудрим.

Помер Ярослав 20-го лютого 1054 року у Вишгороді на 76-му році життя. Кияни привезли його саньми у Київ і поховали в Софіївському соборі, у білій мармуровій домовині. У цій домовині Ярослав Мудрий лежить і дотепер.

(Далі буде).

Початок в «ГУ» від 10 лютого і 2 березня.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Світлі надії динамівців

Тримісячні зимові канікули завершилися. Минулої середи стартувало друге коло національного футбольного чемпіонату. Клуби вищої ліги зіграли 18-й тур. Найбільший болільницький інтерес до лідерів, зокрема, київського «Динамо». Цей уславлений колектив після євродискваліфікації наче між небом і землею. Хоча гравці і тренери чемпіонської команди, які не мають жодного стосунку до історії з іспанським арбітром, не втрачають надій на найкращі часи. А президент ФК «Динамо» (Київ) Григорій Суркіс на прес-конференції в офісі клубу минулого вівторка сказав, що його команда в серпні обов'язково стартує в одному з європейських кубків. Над питаннями реабілітації динамівців дуже активно працює серйозна і авторитетна опікунська рада на чолі з екс-президентом України Леонідом Кравчуком.

Матеріалами того інциденту на прохання ФК продовжує займатися прокуратура.

— У команді чудовий настрій, — сказав її начальник Микола Павлов. — Усі здорові й готові до перемог. Ось тільки Юрій Калитвинцев, який нещодавно у Франції переніс операцію пахових кілець, одужує й інтенсивно проходить реабілітацію.

Динамівці не змінюють принципів і націлені на найвищі місця у внутрішніх турнірах і сподіваються на участь у головних міжнародних.

Президент їхнього клубу вважає, що київське «Динамо» — сьогодні найсильніший клуб у СНД. Це воно довело в Москві, переконливо і яскраво вигравши Кубок Співдружності.

Склад лідера залишився практично без змін. До «Дніпра» перейшов півзахисник Сергій Мізін. Форвард Сергій Скаченко пройшов оглядини в південнокорейському клубі «Голд стар». Він уже має персональний контракт на два роки. Залишилося обговорити подробиці керівникам українського та корейського клубів.

Цікава історія з переходом до чемпіонського складу 22-річного півзахисника Матвія Николайчука. Його хотів бачити у себе «Чорноморець». Але одесити й тернопільці не знайшли спільної мови. І здібний гравець ось-ось мав вирушити за кордон, до сочинської «Жемчужини».

— Леонід Буряк — головний тренер «Чорноморця» і один з тренерів національної збірної — порадив нам поборотися за футболіста, — розповів Г.Суркіс. — І, як бачите, Матвій залишився в нашій країні. Справу з уповноваженим представником «Жемчужины», колишнім нашим працівником, Ігорем Ємцем вирішили буквально за 15 хвилин. Тепер слово за Николайчуком. Він має відпрацювати високі аванси.

Президентові динамівського клубу дуже імпонує гра амстердамського «Аякса» і те, як поставлено справу в цьому зірковому колективі. «Наші матеріальні можливості, добір класних виконавців, за умов відлагодженої роботи, переконаний, дадуть високий результат, — каже Г.Суркіс. — Відомо, що в «Аяксі» вміють готувати класний резерв. Там футбольну науку опановують не тільки місцеві хлопчики, а й представники різних країн. І ми маємо на меті створити інтернат, де навчалися б юні футболісти не тільки з України, а й навіть із далекого зарубіжжя».

Отже, з усього видно, що динамівці сподіваються на світле майбутнє. До того ж вони матимуть нагоду показати себе в усій красі, виступаючи за збірну України у відбірковому турнірі чемпіонату світу. «Динамо» (Київ) — базова команда національного колективу. А це означає, що клуб надаватиме головній команді для зборів свою навчально-тренувальну базу, новий корпус якої згодом матиме надсучасний рівень, поля, автобус, організовуватиме харчування тощо.

Поміняв Амазонку на Дніпро

Погодьтеся, що бразилець у складі українського клубу — справжня сенсація. Поява в «Дніпрі» високого темношкірого юнака викликала величезний інтерес не тільки в Дніпропетровську, а й у всій країні.

Емерсон Луїс Фірміньйо (йдеться саме про нього) прибув в Україну в перший день весни. Звичайно, його приголомшили сніг і холоднеча. Але хлопець мужньо переносить незвичні кліматичні умови, старанно й наполегливо тренується.

А познайомився він з «Дніпром» на своїй батьківщині, коли дніпряни проводили бразильське турне. До речі, Емерсон високої думки про свій новий клуб і його головного тренера Берндта Штанге.

— «Дніпрові» до снаги визначні перемоги, — каже бразильський футболіст.

Новачок володіє, природно, португальською, а ще й іспанською та німецькою. Знання останньої дає змогу йому мати повний контакт із паном Штанге.

Хто ж він — Емерсон Луїс Фірміньйо? Йому 22 липня виповниться 23 роки. У нього чудові фізичні дані: зріст 184 см, вага 77 кг, амплуа — центрфорвард. До речі, йому дуже симпатичний нападаючий «Дніпра» Олександр Паляниця. З ним він залюбки утворив би грізний атакуючий тандем. Принаймні, шліфувати лаву запасних не збирається. Інакше навіщо було б міняти береги Амазонки на дніпровські кручі?

Два сезони Емерсон провів у німецькому «Гамбурзі», забив у бундеслізі 18 м'ячів. Пограв у Японії, вдома виступав за славетний клуб «Сан-Паулу». А офіційно зіграти в українському чемпіонаті бразильський форвард зможе тоді, коли з Уругваю прийде трансферний сертифікат на нього. Саме уругвайські менеджери мають поки що усі права на Емерсона Луїса Фірміньйо. Кажуть, що чекати залишилося зовсім мало.

Нове обличчя старої арени

***Я** к відомо, УЄФА з 1998 року дозволятиме проводити матчі єврокубків лише на відповідно обладнаних стадіонах. Вимоги дуже високі. На глядачів мають бути тільки сидячі місця. Причому, окремі пластикові крісла. Зручними, комфортними мають бути роздягальні й душові для гравців і суддів. За останнім словом техніки мають бути оснащені прес-центр і ложа преси.*

Таких стадіонів в Україні сьогодні, на жаль, немає. Навіть Республіканський стадіон — споруда вчорашнього дня. До того ж, потребує серйозного ремонту і реконструкції.

Ну, а на стадіоні ЦСК ЗСУ справи й поготів кепські, бо там навіть внутрішні змагання проводити не рекомендується. Армійській арені, де приміщення збудовані сорок років тому, зрозуміло, не допоможе косметичний ремонт. То буде даремна витрата часу і коштів. Який же вихід із становища? Адже «ЦСКА- Борисфен» плекає надії найближчим часом потрапити до лав виборювачів європейських кубків.

— Треба все розібрати до останньої цеглини, — каже президент футбольного клубу «ЦСКА-Борисфен», молодий та енергійний підприємець Дмитро Злобенко. — На вільній території збудувати ультрасучасний комплекс. Зрозуміло, що зусиллями самих наших будівельників, проектантів, інженерів справу не вирішити. Обов'язково треба залучати зарубіжних фахівців. Адже і строки стислі, й інші нюанси існують.

— Либонь, і коштів треба чимало?

— Ще б пак. І вони не окупляться за допомогою споруди з виключно спортивним призначенням. Усе вже підраховано. Втім, вихід є. Треба скористатися таким проектом, щоб стадіон міг стати ще й концертним майданчиком. Так, до речі, роблять у багатьох європейських країнах. Максимально можна використати і підтрибунні приміщення: частину їх здати в оренду під офіси. Це вже реальна копійка. На нижніх поверхах мають розміститися кафе, ресторани, сауни, тренажерні зали. Усі вони служитимуть насамперед військовим спортсменам, солдатам і офіцерам, вихованцям дитячих спортшкіл. Але протягом певного часу щодня тут господарюватимуть люди заможні. Вони й вноситимуть левову частину коштів.

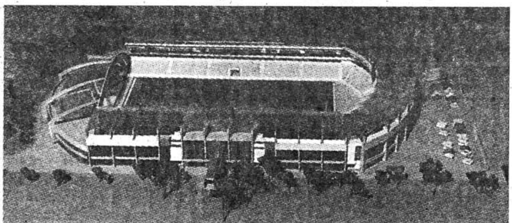
Є вже макет нового стадіону, який має прикрасити наше місто. Знайдено й можливе джерело фінансування цього проекту...

Що ж, як кажуть у таких випадках, хай Бог помагає!

На знімках: президент ФК «ЦСКА-Борисфен» Дмитро Злобенко; макет нового армійського стадіону в Києві.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

На корт викликаються ... банкіри

Прихильність працівників банків нашої країни до тенісу загальновідома. Це і суттєва матеріальна допомога національній федерації, і спонсорство різноманітних турнірів, особливо дитячих. Але й самі банкіри в своїй більшості залюбки беруть у руки ракетки й поринають у чарівний світ тенісу.

От і 23—24 березня в Києві, на критих кортах Республіканського стадіону, Федерація тенісу України (ФФУ) спільно з Національним банком проводить загальноукраїнський тенісний турнір службовців банків.

— Серед учасників, — розповідає виконавчий директор ФФУ Ернест П'яних, — представники «Приватбанку» (Дніпропетровськ) та його черкаської та київської філій, банку «Інко», «Укрінбанку», «Ексімбанку» та інші. Час до початку турніру ще є, і можна дозаявитися, звернувшись до федерації або до дирекції критих кортів.

Мета цього змагання — насамперед здоров'я і, зрозуміло, пропаганда виду спорту. Прекрасні призи для найсильніших приготував діловий партнер ФФУ — українське відділення італійської фірми «LOTTO».

І надалі ми проводитимемо такі турніри, в яких змагатимуться не лише банкіри, а й бізнесмени, дипломати, представники інших професій.

Очікується боксерський зорепад

До нас зателефонував президент Ліги професіонального боксу України **Михайло ЗАВ'ЯЛОВ** і розповів:

— У Дніпропетровську 11 травня відбудеться грандіозна подія: матчі за звання чемпіонів світу та Європи, а ще ряд захоплюючих рейтингових боїв. Що все це стало реальністю, слід дякувати видатному українському спортсмену, чемпіону світу, призерові Олімпіад, голові підкомісії Верховної Ради України, народному депутатові Віктору Савченку. Це він знайшов людей, які фінансуватимуть боксерський суперфестиваль на українській землі.

Отже, миколаєвець Сергій Диваков побореться за світову корону за версією WBC. Його суперниками будуть або американець, або спортсмен із Коста-Ріки. Наш блискучий майстер Олександр Гуров з Маріуполя — дворазовий чемпіон Європи — проведе захист свого високого континентального титулу. Його суперника буде визначено дещо пізніше.

Нарешті, рейтингові поєдинки. У них участь братимуть: чемпіон світу за версією WBO Андрій Синєпупов (Київ), Ігор Яремко (Дніпропетровськ), чемпіон України Андрій Іванченко (Київ), суперважковаговик Юрій Єлистратов (Дніпропетровськ) та киянин Рахім Менгалієв. Їхні суперники — боксери з Німеччини, Франції, ПАР, Бельгії та Великобританії.

***

Баскетбол. Чемпіонат країни. Чоловіки. Вища ліга. Турнір за 1-6 місця. «БІПА-Мода» — «Феро» — 145:106, «Київ-Баскет» — «Шахтар» — 89:98.

Арбітражний суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44В) порушив справу № 14/13 про визнання банкрутом МП «Хориг» (юридична адреса: м. Київ-98, вул. Вереснева, 9, кв.158, розрахунковий рахунок № 468581, в Міськдирекції УСБ, реєстраційний № 0092-1216-МП).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44В) порушив справу № 18/104 про визнання банкрутом ТОВ «Електроспецпостач» (юридична адреса: м. Київ, Харківське шосе, 61А, розрахунковий рахунок № 1467161 в АКБ «Укрнафтогазбанк» м. Києва, МФО 300294, реєстраційний № 0092-825).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б-Хмельницького, 44В) порушив справу № 7/42 про визнання банкрутом ТОВ «Інвест-Автоком» (юридична адреса: м. Київ-217, вул. Закревського, 22; розрахунковий рахунок № 2468094 в Дарницькому відділенні УСБ, реєстраційний № 0092-59-МП).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Хмельницької області порушив справу № 12-Б/1 про банкрутство фермерського господарства «Хмара», розташованого в с. Климківцях Хмельницького району Хмельницької області, р/р 405634 в Центральному відділенні банку «Україна» Хмельницького, МФО 31529.

Претензії приймаються у місячний термін.

Арбітражний суд Запорізької області (3300016, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) порушив справу № 5/2 — 448 про банкрутство КСП «40-летия Октября» (адреса: 332816, Запорізька обл., Пологівський район, с. Григорівка, р/р 400609 в АПБ «Україна» АК АПБ Пологи, МФО 313247).

Майнові вимоги кредиторів подавати до арбітражного суду в місячний термін з дня опублікування.

Арбитражный суд Одесской области 23.11.1995 г. возбудил дело № 6/219-Б по заявлению акционерного Агропромбанка «Украина» о признании банкротом Центрального оптово-розничного плодоовощного комбината, расположенного по адресу: 270000, Одесса, ул. Нежинская, 67/69, расчетный счет № 567008 в Приморском отделении АК АПБ «Украина», МФО 328146; дело № 6/218-Б от 24.11.1995 г. о признании банкротом арендного коммерческого предприятия «Золотая осень», расположенного по адресу: 270015, Одесса, ул. Вильямса, 60, корпус 1, кв.75, расчетный счет 642059 в Приморском отделении АК АПБ «Украина», МФО 328146.

Кредиторам, а также возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями в месячный срок с момента публикации по адресу: 270032, Одесса, проспект Шевченко, 4, Арбитражный суд Одесской области.

Арбитражный суд Луганской области (348016, Луганск, площадь Героев Великой Отечественной войны, 3-а) возбудил дело № 186/11 о банкротстве Международной ассоциации крестьянских фермерских хозяйств и независимых производителей сельскохозяйственной продукции «Украина — Восток», с. Плотина Станично-Луганского района, расчетный счет № 000606316, МФО 304018 в Областной дирекции АК Укрсоцбанка Луганска.

Арбитражный суд Харькова (ул. Сумская, 64) возбудил дело № 5149/5-51 о признании банкротом РСО «Агромехобслуживание» (Харьков, ул. Сельскохозяйственная, 1, р/с 001467867 КБ «Проминь»).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования данного объявления.

ООО научно-производственный коммерческий центр «Глюда ЛТД» объявляет о своей ликвидации. Претензии кредиторов принимаются в течение 2 месяцев по адресу: г. Киев, пер. Приладный, 8, кв. 19.

ТОВ ВКФ «Дисматекс» оголошує про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом двох місяців зі дня опублікування оголошення за телефоном: 224-23-71.

Мале підприємство «Санта», розташоване в м. Стрий Львівської обл., вул. Бельцівська, 6, телефон (03245) 5-22-78, ліквідується.

Усі претензії кредиторів приймаються за вказаною адресою і телефоном на протязі одного місяця з дня опублікування оголошення.

ИСТОЧНИК ЧИСТОЙ ЭНЕРГИИ

On-line UPS фирмы VICTRON (Голландия)
мощностью от 250 VA до 3 000 000 VA

- абсолютная защита Ваших компьютеров от всех неприятностей в сети
- новое, идеально чистое напряжение продлевает жизнь оборудования и сохраняет данные

Официальные дистрибьюторы VICTRON в Украине :

Тел./044/ 440-8760 446-8153

Тел./044/ 227-5155 227-5022

Пищевое поверхностно-активное вещество (ПАВ) моностеарат глицерина (МСГ)

Производим и реализуем для нужд сахарной промышленности.

Цена 1 кг продукта с НДС эквивалентна 6 долларам США.
Изготовитель: 310735 г. Харьков, пр. Ленина, 25, Харьковский опытный завод монокристаллов;
тел. (0572) 30-93-63, 30-93-46, 32-82-64;
факс (0572) 32-20-32,
телетайп 125415 Фиалка.

Фирма "ПРИМУС Украина" и Торгово-промышленная палата Украины приглашают на самую крупную в Украине VI Международную выставку по строительству, ремонту и интерьеру

HOME TREND

СОВРЕМЕННЫЙ ДОМ

26.03 - 31.03

◆ проектирование объектов строительства ◆ строительство домов и коттеджей ◆ сборные строительные конструкции (перегородки, подвесные потолки, кровельные и гидроизоляционные материалы, окна, двери) ◆ санитарно-техническое оборудование ◆ ремонт и модернизация домов и квартир ◆ материалы для ремонта (паркет, линолеум, обои, кафель, краски, лаки) ◆ инструмент и принадлежности для ремонта ◆ средства охраны квартир и личной безопасности ◆ замочно-скобяные изделия ◆ шторы и жалюзи, элементы интерьера ◆ строительная и бытовая химия ◆ электробытовая техника, осветительные приборы, кондиционеры ◆ мебель для дома и дачи ◆ посуда

Торгово-промышленная палата Украины,
Центр внешних экономических связей и торговли Украины.
(г.Киев, Львовская площадь. Ехать троллейбусами №16, 18 или трамваем №2 до ост. "Львовская площадь")
Открыто ежедневно с 10.00 до 17.30 (31 марта - с 10.00 до 13.30)

Фирма "ПРИМУС Украина" и Торгово-промышленная палата Украины приглашают на самую крупную и единственную в Украине в 1996 г. IV Международную выставку по технологиям и оборудованию для деревообрабатывающей промышленности.

ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

09.04 - 13.04

◆ деревообрабатывающее оборудование ◆ лесопильное производство ◆ производство древесных пластиков, ДВП, ДСП ◆ сушка древесины ◆ использование отходов деревообработки ◆ столярные изделия ◆ мебель и мебельная фурнитура, производство мебели ◆ столярные инструменты ◆ валка леса, трелевка лесоматериалов ◆ лаки и другие химические вещества для отделки древесины ◆ рабочая спецодежда

Торгово-промышленная палата Украины
(г.Киев, ул.Б. Житомирская, 33. Ехать троллейбусами №16, 18 или трамваем №2 до ост. "Львовская площадь")
Открыто ежедневно с 10.00 до 17.30

ПЕРВАЯ

ЕС СНГ 96 ПАРИЖ

ВЫСТАВКА

23-26 ОКТЯБРЯ 1996

Самая крупная выставка стран СНГ в Европе

Есть ли у Вас торговые связи между Востоком и Западом?
Если да - участие в выставке ЕС-СНГ укрепит Вашу точку опоры.
Если нет - это время начать для Вас.

PRIMUS UKRAINE

Компания "ПРИМУС Украина" в партнерстве с ITE Group
Тел.: (044) 561-4861, 212-3290
факс: (044) 561-4863

Покупатели! Цены для вас!

БУЛЬДОЗЕРЫ ДТ-75, Т-170,
АССЕНИЗАТОРЫ КО 503В,
МУСОРОВОЗЫ КО 413.
Купим: ДТ-75, Т-170, ГАЗ-3309.

«КИЕВРЕММЕХ»:
(044) 450-31-81, 452-68-96.

Предоставляются западные кредиты частным лицам и фирмам.

Литва, Вильнюс,
факс (8-10-3702) 62-00-12.

ТОЛУОЛ, ДБФ
УАЙТ-СПИРИТ

Тел.: (0562) 41-68-77, 44-42-56, 46-02-44.

Арбитражным судом Харьковской области возбуждено дело № 799/5-51 о банкротстве АОЗТ «Альтернатива-Х» (г. Харьков, ул. Довгалевского, 27, р/с 300467763 в Киевском отделении АКБСР г. Харькова, МФО 351298, код ЗКПО 21215940). Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня публикации этого объявления.

Украинский промышленный автошиноремонтный концерн «Укрпромавтошиноремонт» Министерства транспорта Украины ликвидируется с 1 мая 1996 года.

Все претензии по расчетам принимаются до 1 мая 1996 года.

За справками обращаться по телефонам: 243-72-89, 243-72-56.

Адрес: г. Киев - 151, ул. Молодогвардейская, 7-б.

Арбитражным судом Автономной Республики Крым (333000, Симферополь, ул. К. Маркса, 18) возбуждено дело № 1405-3 о признании банкротом совхоза-завода «Нижнегорский», Агропромышленного комбината «Крымсовхозвинпром», юридический адрес которого с. Лиственное, Нижнегорского района Автономной Республики Крым, расчетный счет № 000406604 в Нижнегорском отделении АКБ «Украина», МФО 324140.

Претензии возможных кредиторов и заявления санаторов принимаются на протяжении месяца со дня опубликования данного объявления.

Объявление о продаже акций и облигаций

Сельскохозяйственное Открытое акционерное общество «Контрольне Обладнання», ЗКПО 19367476, уставный фонд — 158,0 млрд. крб., имеющее в пользовании 2675,5 га земли, освобожденное от уплаты налога на прибыль по ноябрь 1999 года,

ПРЕДЛАГАЕТ К ПРОДАЖЕ:

1. Облигации на предъявителя в объеме 1960 шт., срок выпуска с 1 марта 1996 года, срок погашения 1 марта 1998 года. Стоимость одной облигации — 100 $US. Проценты выплачиваются ежеквартально в размере 18% годовых от стоимости облигации.

2. Простые акции на предъявителя второго выпуска в объеме 3000 шт., стоимость одной акции — 70,67$US. Выплата дивидендов производится ежеквартально в размере не менее 12% годовых от стоимости акции.

Покупатели оплачивают стоимость облигаций и акций в национальной валюте Украины по курсу НБУ на день продажи.

Предложения о покупке акций и облигаций прошу направлять: г. Киев, ул. Энтузиастов, 5, офис 165; тел. 555-87-14; т/факс 544-92-11 с 9-00 до 18-00.

Арбітражний суд Тернопільської області (м. Тернопіль, вул. Грушевського, 8) порушив справу № 1147/3 від 5 грудня 1995 року про банкрутство СП «Крапер» (Тернопільська обл. Лановецького району, с. Передмірка, р/р № 000467821 в Лановецькому АК АПБ «Україна», МФО 338170).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Подписка и доставка курьером по Украине:

ТОО «Киевская Служба Подписки».

Подписной каталог - бесплатно.

Т. (044) 245-26-96,
ф. 212-08-46.

Общество с ограниченной ответственностью «Международный институт деловой информации», государственный регистрационный № 0883725 ЛТД, свидетельство № 2995 от 25.01.1993 г. администрации Печерского района г. Киева, сообщает о своей ликвидации.

Претензии принимаются в течение двух месяцев со дня опубликования объявления по адресу: г. Киев, пр. Краснозвездный, 51, к. 208.

НВКФ «Роза», юридична адреса м. Київ-42, вул. Чигоріна, 57-а, оголошує про своє закриття за рішенням зборів засновників. Претензії приймають з дня публікації протягом місяця. Тел. 558-89-26.

Михайло ВАСИЛАШКО, «Голос України»

Вбивство без ознак злочину

ЧИ МОЖНА вбити людину і не відповідати згідно із законом? Теоретично таке неможливо. Це — правовий нонсенс. Але реальне життя свідчить про протилежне. Наростаюча з кожним днем бездушність, бюрократизм, нівелювання людських цінностей перед блиском «жовтого диявола», байдужість до чужого горя у своїй сукупності можуть не тільки зламати людську долю, але й забрати таке коротке земне життя. І персонального винуватця трагедії нема. Бо один тільки відмовив у прийомі, інший вважав скаржника сутяжником, третій відстоював честь службового мундира, четвертий — просто бездарний чиновник. А збери їх усіх на одного ходака! Моторошно стане...

Стіна

У листах до редакції, в її регіональний корпункт у Хмельницькому пишуть люди, як до останньої інстанції, просять захисту і милосердя. «Я не знаю, як боротися за своє існування, — звертається Тамара Потішко з Шепетівки. — Три роки вже не працюю з вини директора бази «Укрторгбудматеріали». А на руках — двоє голодних дітей-інвалідів. Довели до відчаю, руки хочеться на себе накласти». І чим може зарадити жінці газета, коли навіть судові органи не дають з цього приводу однозначної оцінки. Одні несправедливість бачать, інші — ні. Не сказали свого рішучого слова і інші компетентні органи. А тим часом людину вже охопив розпач...

Не менше зворушує і лист-сповідь Марійки Александрової з Тернополя. «Люди святкували Різдво, а я плакала. Бо ні за що було купити продуктів, щоби зварити кутю для дев'ятирічної Надійки, восьмирічної Ганнусі та семирічного Андрійка... Можливо, у когось є старі поношені дитячі речі, взуття, то допоможіть малюкам. Живемо на вул. Січових Стрільців, 17, кв.9». Скептик може буркнути: треба було зважувати свої статки перед тим, як заводити дітей. Але на той час Марія з чоловіком були при роботі і могли собі дати раду. Тепер...

У спектрі нашої пошти — найрізноманітніші людські долі. Іноді навіть не сподіваєшся, що з такою скаргою хтось може звернутися до редакції. А от нещодавно хмельничанин М. приніс нам скаргу на працівницю одного із жеків міста, що вона намагається приватизувати... Кого б ви думали? Його самого, щоби відірвати від сім'ї, дітей. А для досягнення мети різні капості робить. Приходить до нього додому, влаштовує чвари, намовляє міліцію, інспірує побої тощо. І куди б він не звертався, ніхто не наважується вгомонити гарячу молодицю. Бо, кажуть, за її розкішними грудьми стоїть якась магічна сила. І стала перед чоловіком проблема стіною, яку не здолати, не обминути.

Окрім індивідуальних звернень бувають і колективні, приходять керівники різних структурних підрозділів та рангів. Не так давно у Подільський корпункт «Голосу України» звернувся уповноважений Комітету з питань соціального захисту військовослужбовців при Кабінеті міністрів України полковник Брянгін. Він розповів про проведену перевірку харчування призовників на обласному збірному пункті. Тут на новоприбулих економили обіди, хоч фондів було виділено достатньо. На підтвердження подав акт перевірки, пояснювальні записки призовників і молодих солдатів. Та обласний військовий комісар і тиловики штабу ПрикВО відреагували своєрідно: почали звинувачувати в неіснуючих гріхах самого Брянгіна. І тільки втручання корпункту газети «Голос України» та генерала Валерія Венгера з МО України направили розгляд проблеми у потрібне русло.

Проте трапляються неординарні історії, про які варто розповісти докладніше.

На порозі вічності

Було це дев'яносто четвертого року. Якось йшов Хрещатиком. Переді мною кремезний чолов'яга тягнув за собою півпудового портфеля. Рівненько чимчикував, з чиновницькою статечністю. І раптом... підсіклися ноги, чоловік лантухом звалився на асфальт. Карета «швидкої допомоги» приїхала швидко...

Через декілька місяців цю людину впізнав у Хмельницькій обласній лікарні. Розговорилися. З'ясувалося, в Києві у Григорія Андрійовича стався інсульт. Тепер доліковується. А все — через поневіряння у пошуках справедливості, бо не хотіли знову ставити на квартирну чергу, з якої неправильно викреслили. Не вірилося, що людина, відпрацювавши заступником директора на будівництві вісімнадцять років, ще й досі не має більш-менш пристойного помешкання. Та факт залишається фактом.

За всі свої роки журналістської роботи ніколи не брався за розгляд житлових скарг (у самого діти росли на двоярусному ліжку). Однак ця ситуація змусила поцікавитись у директора Кам'янець-Подільського об'єднання будівельних матеріалів Віталія Ткачука, з яким не один рік Григорій Петришин відпрацював на рівнозначних посадах — обидва були заступниками — про причини квартирного конфлікту. У відповідь почув: Григорій Андрійович — фальсифікатор документів, ледар, сутяга, злодій... Слухав я увесь той бруд, від якого хотілося вимитись у ванні з хлоркою, і думав: чи міг би хтось інший ось так сказати про чоловіка, з яким ріс в одному селі, не один рік працював пліч-о-пліч на підприємстві, був за одним столом у дружньому товаристві? І не знаходив відповіді.

А час, мов птах, летів швидко. За півроку, що не бачились з Григорієм Андрійовичем, його встигли перевести із заступника директора у рядові інженери, а згодом взагалі звільнити. Виштовхнули за прохідну, коли Петришин ще не одужав після інсульту. А щоб більше допекти — направили подання у правоохоронні органи з вимогою притягти колишнього заступника директора до кримінальної відповідальності за нібито вкрадені матеріали.

Потім уже час плинув так повільно, наче його хтось ланцюгами прикував. Пекельними колами видалися Петришину судові засідання. Їх відбулося більше десяти. І всі він виграв. У порушенні кримінальних справ теж було відмовлено за відсутністю складу злочину. На цьому етапі на захист розтерзаної людини стала обласна газета «Подільські вісті», опублікувавши промовисту статтю «Адвокати диявола». Та гостре журналістське слово не зламало опору гендиректора Ткачука. Натомість Віталій Семенович пускає у хід чергові версії, мовляв, Петришин купив довідку ВКК про хворобу дружини. Отже документи на квартирний облік таки не дійсні.

І ось Петришин, вже «дозрівши» завдяки колишньому другові до стадії інваліда другої групи, подається вкотре за черговою довідкою для... довідки. Цього разу аж до столиці колишнього ЄРСР, аби підтвердити діагноз. Повертаючись додому, зайшов у корпункт «Голосу України». Поклав на стіл десятикілограмовий том різноманітних документів. Довідка, що Петришин не злодій, гарантійний лист Мінбудматеріалів ще 1980 року про необхідність першочергового надання квартири, документи, що засвідчували високу фахову підготовку, довідки про те, що інших довідок не потрібно, судові рішення, прокурорські подання, висновки, що Петришин не прогульник і не ледар...

Від цієї важкої ноші знесилено присів, рука мимоволі потяглася до серця — не стрибай так! Випив води і пересохлими губами якось зажурливо і прощально, із вицвілим поглядом, безнадійно сказав:

— Бачу, крім труни — хати у вічності, я, певне, іншої не діждусь. На кожний вибрик фантазії неможливо запастися довідками. А збирати нові — несила.

Кволо підвівся і пішов, не озирнувшись, не попрощавшись. Як в останню путь. А ми дивились услід цій людині з глибоким співчуттям і подивом. Бо ж скільки він зазнав поневірянь від своїх кривдників, але жодного разу про них не сказав лихого слова. Для цього потрібні не лише інтелігентність, такт, витримка, але й звичайна людяність. Чого ще так бракує кам'янецькій чиновницькій гвардії. А Міністерству будівництва та архітектури не зайве було б знайти час, щоб поповнити багаж знань своїх підопічних керівників.

Борг як петля

Нова економічна і політична ситуація у державі зумовила і нові суспільні відносини, урізноманітнила людські стосунки. Тепер людину можна знищити без зброї, без морального терору і шантажу, без бюрократичних утисків. Можна пити з людиною каву, плескати дружньо по плечу і разом з тим... делікатно загнати у глухий кут.

Так нещодавно сталося з керівниками АТ «Реммаш». З'явилося це підприємство на гребені розлому хмельницьких оборонних заводів. Поки директори чекали директив з приводу конверсіалізації, молоді, енергійні інженери, постачальники створили власну фірму. Хмельницькі конденсатори вони міняли на білоруські, ті — на прибалтійські, виміняне — на запчастини у Росії. Одним колом молоді підприємці давали поштових п'ятьом-шістьом заводам. Так заробляли копійку.

Та ось, коли з'явилося достатньо грошей, реммашівці вирішили розламати зачароване коло неплатежів для селян. На свої прибутки купували у Рівному мінеральні добрива і поставляли хліборобам Тернопільщини, Івано-Франківщини, Львівщини. Селяни віддавали продукти переробки. Всім — добре і вигідно. Працювали, аж доки не спіткнулися на Хмельницькому облмолпромі.

— Так не патріотично, — сказали реммашівцям місцеві агропромівці, — допоможіть і рідній області.

Патріотичних почуттів ніхто не може позбутися. Тож тут таки підписали угоду, вдарили по руках — і до роботи. Реммашівці у повному договірному обсязі одразу поставили області необхідні мінеральні добрива. Але коли дійшло до розрахунку, тридцять дев'ять мільярдів зависло в повітрі.

— Ми ж люди державні, — били себе у груди молпромівці, — розрахуємось.

А за обіцянкою ще й нове прохання: покрити борги, які винен облагрохім виробничому об'єднанню «Азот». Хай буде так, сказали довірливі козаки, тільки взамін дайте вершкового масла. На тому й порішили. Та оскільки молоді бізнесмени не знали молпромівської кухні, їм підсунули 40 тонн простроченого і зіпсованого масла. Такого, що тим продуктом вже можна труїти польових шкідників без усяких гербіцидів. Акт «високої якості» продукції підписав, зокрема, і представник молпрому. За таких обставин реммашівці чекали від солідних партнерів покриття збитків та боргів. Але...

Замість оперативного вирішення проблеми облмолпром запускає у хід бюрократичні викрутаси. Аж у січні нинішнього року «Реммашу» кажуть: ми з вами розрахуємось сиром. Але за цінами, яке має... масло. Отакої, за чоботи візьмемо постоли!

Відштовхуючись від цього конфлікту, сьогодні можна було б багато говорити і наводити переконливі приклади, що молпромівська надструктура не тільки не здатна управляти економічними важелями, але із бюрократичним столом, прикутим до себе, сидить на шиї товаровиробника і споживача.

Прийдіть, щасливі

Про всі біди, проблеми і клопоти, з якими приходять читачі у Подільський корпункт газети «Голос України», неможливо розповісти в одній статті. Бо що не людина - то окрема доля, що не звернення — то індивідуальний погляд і своя дзвіниця. За п'ять років тут побували сотні людей. Та, на превеликий жаль, рідкісними гостями були ті, хто хотів поділитися радістю своєю, щастям других, успіхами третіх. А нам так хочеться на своєму порозі бачити усміхнені, щасливі обличчя. І так буде. Але за умови, якщо ми всі ставитимемося до інших так, як хочемо, щоб ставилися до нас.

Коли верстався номер, стало відомо, що Арбітражний суд Хмельницької області зобов'язав «Хмельницькмолпром» відшкодувати збитки АТ «Реммаш».

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 354773.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311050.